

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Łasin

**na potrzeby opracowania
Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Łasin
na lata 2024-2030**

Wykonawca: Grant Thornton Frąckowiak Prosta spółka akcyjna
ul. Głowackiego 20
87-100 Toruń
T +48 56 657 55 91
F +48 56 475 45 47
www.GrantThornton.pl

Data: maj 2024 r.

Spis treści

SPIS TREŚCI	3
SPIS TABEL	4
SPIS WYKRESÓW	4
SPIS MAP	5
SPIS ZDJĘĆ	5
WPROWADZENIE	6
1. SFERA SPOŁECZNA	8
1.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY	8
1.1.1. Rys historyczny	8
1.1.2. Położenie geograficzne i podział administracyjny	8
1.1.3. Liczba ludności	10
1.1.4. Prognozy demograficzne	11
1.2. SFERA SPOŁECZNA	13
1.2.1. Kultura i sport	13
1.2.2. Edukacja	17
1.2.3. Pomoc społeczna	24
1.2.4. Ochrona zdrowia	30
1.2.5. Działalność organizacji pozarządowych	32
1.2.6. Bezpieczeństwo	35
2. SFERA PRZESTRZENNA	38
2.1. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I DZIEDZICTWO KULTUROWE	38
2.1.1. Rzeźba terenu	38
2.1.2. Gleby	39
2.1.3. Szata leśna	39
2.1.4. Wody powierzchniowe i podziemne	40
2.1.5. Klimat	42
2.1.6. Ochrona przyrody	44
2.1.7. Turystyka i rekreacja	45
2.1.8. Dziedzictwo kulturowe	48
2.2. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE I INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	55
2.2.1. Infrastruktura transportowa	55
2.2.2. Punkty oświetleniowe	58
2.2.3. Infrastruktura telekomunikacyjna	58
2.2.4. Gospodarka wodno-ściekowa	59
2.2.5. Sieć gazowa	60
2.2.6. Gospodarka odpadami	61
2.2.7. Energetyka, ciepłownictwo i odnawialne źródła energii	62
2.2.8. Mieszkalnictwo	63
3. SFERA GOSPODARCZA	64
3.1. GOSPODARKA	64
3.1.1. Podmioty Gospodarcze	64
3.1.2. Rolnictwo i leśnictwo	65
3.1.3. Tereny inwestycyjne	65
3.1.4. Rynek pracy	66
3.1.5. Budżet Gminy	66

Spis tabel

Tabela 1. Prognozy demograficzne dla powiatu grudziądzkiego na lata 2025-2050.....	11
Tabela 2. Dane Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Łasin	14
Tabela 3. Wychowanie przedszkolne na terenie Miasta i Gminy Łasin w latach 2018-2022	19
Tabela 4. Wychowanie podstawowe na terenie Miasta i Gminy Łasin w latach 2018-2022.....	22
Tabela 5. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2021/2022 roku.....	23
Tabela 6. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2022/2023 roku.....	23
Tabela 7. Wyniki egzaminu maturalnego (poziom podstawowy) w roku 2022	24
Tabela 8. Liczba osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej wg powodów trudnej sytuacji życiowej na terenie Miasta i Gminy Łasin w latach 2015, 2017, 2020 i 2022.	26
Tabela 9. Kwoty udzielonych świadczeń pomocy społecznej w Mieście i Gminie Łasin w 2021 i 2022 r.....	27
Tabela 10. Liczba porad zdrowotnych udzielonych na terenie Miasta i Gminy Łasin (2018-2022)	32
Tabela 11. Organizacje pozarządowe Miasta i Gminy Łasin	33
Tabela 12. Interwencje i zdarzenia na terenie Miasta i Gminy Łasin w latach 2018-2022	36
Tabela 13. Zestawienie ilości zdarzeń, zastępów oraz ratowników na terenie Miasta i Gminy Łasin w latach 2018 - 2022	37
Tabela 14. Lasy na terenie Miasta i Gminy Łasin	39
Tabela 15. Zestawienie jezior na terenie Miasta i Gminy Łasin	41
Tabela 16. Zestawienie szlaków turystycznych występujących na terenie Miasta i Gminy Łasin	48
Tabela 17. Zabytki na terenie Miasta i Gminy Łasin	48
Tabela 18. Kategorie i długości dróg na terenie Miasta i Gminy Łasin	57
Tabela 19. Długości ścieżek pieszo-rowerowych na terenie Miasta i Gminy Łasin	57
Tabela 20. Długość ścieżek rowerowych na terenie Miasta i Gminy Łasin [km].....	57
Tabela 21. Infrastruktura oświetleniowa na terenie Miasta i Gminy Łasin	58
Tabela 22. Sieć wodociągowa w Mieście i Gminie Łasin	59
Tabela 23. Sieć kanalizacyjna w Mieście i Gminie Łasin	60
Tabela 24. Sieć gazowa w Mieście i Gminie Łasin	61
Tabela 25. Gospodarka odpadami na terenie Miasta i Gminy Łasin	61
Tabela 26. Instalacje Odnawialnych Źródeł Energii na terenie Miasta i Gminy Łasin	63
Tabela 27. Zasoby mieszkaniowe na terenie Miasta i Gminy Łasin	63
Tabela 28. Przeznaczenie użytkowe gruntów stanowiących własności Miasta i Gminy Łasin	65
Tabela 29. Liczba bezrobotnych na terenie Miasta i Gminy Łasin w latach 2012, 2017, 2022	66
Tabela 30. Dochody i wydatki budżetowe Miasta i Gminy Łasin w latach 2020 – 2022 (w zł)	67
Tabela 31. Dochody budżetu Miasta i Gminy Łasin według wybranych działów (w zł)	67
Tabela 32. Wydatki budżetu Miasta i Gminy Łasin według wybranych działów (w zł).....	68

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba ludności Miasta i Gminy Łasin w latach 2012-2022.....	10
Wykres 2. Liczba ludności Miasta i Gminy Łasin w podziale ze względu na płeć (2012-2022).....	10
Wykres 3. Prognozy demograficzne dla powiatu grudziądzkiego na lata 2025-2050.....	12
Wykres 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2018-2022	27
Wykres 5. Klimatogram Miasta i Gminy Łasin.....	42
Wykres 6. Wykres temperaturowy Miasta i Gminy Łasin	43
Wykres 7. Tabela klimatu Miasta i Gminy Łasin.....	43
Wykres 8. Godziny słoneczne Miasta i Gminy Łasin	43
Wykres 9. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON	64
Wykres 10. Podział przedsiębiorstw wg grup sekcji prowadzonej działalności (2022 rok).....	64

Wykres 11. Dochody i wydatki budżetowe Miasta i Gminy Łasin na jednego mieszkańca w latach 2020 – 2022 (w zł)	69
---	----

Spis map

Mapa 1. Miasto i Gmina Łasin na tle powiatu grudziądzkiego	9
--	---

Spis zdjęć

Zdjęcie 1. Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Łasin	13
Zdjęcie 2. Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Łasinie	14
Zdjęcie 3. Wybrane obiekty sportowe na terenie Miasta i Gminy Łasin	16
Zdjęcie 4. Przedszkole Miejskie w Łasinie	18
Zdjęcie 5. Szkoła Podstawowa w Łasinie	20
Zdjęcie 6. Szkoła Podstawowa w Szonowie	21
Zdjęcie 7. Szkoła Podstawowa w Wydrznie	21
Zdjęcie 8. Szkoła Podstawowa w Zawdzie	22
Zdjęcie 9. Zespół Szkół Ponadpodstawowych im. Kazimierza Jagiellończyka	23
Zdjęcie 10. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasinie	24
Zdjęcie 11. Mieszkanie chronione	28
Zdjęcie 12. Środowiskowy Dom Samopomocy w Łasinie z siedzibą w Jankowicach	29
Zdjęcie 13. Budynek COPOW w Wydrznie oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze Nr 1 i Nr 2 w Wydrznie	30
Zdjęcie 14. Placówka opiekuńczo-wychowawcza Nr 3 w Łasinie	30
Zdjęcie 15. Obiekty lecznicze na terenie Miasta i Gminy Łasin	31
Zdjęcie 16. Jezioro Nogat	46
Zdjęcie 17. Ośrodek wypoczynkowy nad Jeziorem Zamkowym	46
Zdjęcie 18. „Muzeum” Pożarnictwa Ziemi Pomorskiej w Łasinie	47
Zdjęcie 19. Kościół parafialny p.w. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Łasinie	49
Zdjęcie 20. Kościół parafialny p.w. św. Wawrzyńca w Szczepankach	49
Zdjęcie 21. Kościół parafialny p.w. św. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Szynwałdzie	50
Zdjęcie 22. Kościół p.w. św. Barbary w Świątem	50
Zdjęcie 23. Klasztor ss. Karmelitanek Bosych p.w. Matki Bożej Nieustającej Pomocy i św. Józefa	51
Zdjęcie 24. Zespół pałacowo-folwarczny w Bogdankach	52
Zdjęcie 25. Zespół folwarczny w Nogacie	52
Zdjęcie 26. Zespół pałacowo-folwarczny w Nowych Jankowicach	53
Zdjęcie 27. Zespół folwarczny w Szonowie Szlacheckim	53
Zdjęcie 28. Zespół folwarczny w Szynwałdzie	54

Wprowadzenie

Na wstępie zaznaczyć trzeba, że kompleksowa i pogłębiona diagnoza stanowi punkt wyjścia i bazę dla opracowania strategii rozwoju gminy. Zgodnie z obowiązującym prawem, diagnoza nie jest tylko dobrą praktyką czy standardem realizacyjnym, ale obowiązkiem ustawowym (art. 10a ust 1 uzppr). W niniejszym przypadku diagnoza została przygotowana jako odrębny dokument (raport diagnostyczny), z kolei wnioski płynące z przeprowadzonej diagnozy wskazane zostaną w samej strategii.

Diagnoza została podzielona na trzy główne sfery, w ramach których zawarto opis poszczególnych dziedzin życia w gminie. Podział ten przedstawia się następująco:

- 1) Sfera społeczna, w ramach której przedstawione zostały:
 - ogólna charakterystyka gminy, w tym:
 - rys historyczny,
 - położenie geograficzne i podział administracyjny,
 - liczba ludności,
 - prognozy demograficzne,
 - kultura i sport,
 - edukacja,
 - pomoc społeczna,
 - ochrona zdrowia,
 - działalność organizacji pozarządowych,
 - bezpieczeństwo.
- 2) Sfera przestrzenna, w ramach której przedstawione zostały:
 - środowisko przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe, w tym:
 - rzeźba terenu,
 - gleby,
 - szata leśna,
 - wody powierzchniowe i podziemne,
 - klimat,
 - ochrona przyrody,
 - turystyka i rekreacja,
 - dziedzictwo kulturowe,
 - zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura techniczna, w tym:
 - infrastruktura transportowa,
 - punkty oświetleniowe,
 - infrastruktura telekomunikacyjna,
 - gospodarka wodno-ściekowa,
 - sieć gazowa,
 - gospodarka odpadami,
 - energetyka, ciepłownictwo i odnawialne źródła energii,
 - mieszkalnictwo.
- 3) Sfera gospodarcza, w ramach której przedstawione zostały:
 - podmioty gospodarcze,
 - rolnictwo i leśnictwo,
 - tereny inwestycyjne,
 - rynek pracy,
 - budżet gminy.

Niniejsza diagnoza została przygotowana w oparciu o szereg dokumentów, w szczególności o:

- Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2021-2027
- Goniec Ratuszowy – grudzień 2023
- Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta i Gminy Łasin na lata 2024-2027
- Raport o stanie Miasta i Gminy Łasin za rok 2022
- Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta i Gminy Łasin za lata 2020, 2021 i 2022

oraz danych źródłowych dostępnych w sieci:

- przedszkolelasin.edupage.org
- GUS BDL
- www.waszaedukacja.pl
- pl.climate-data.or
- Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody
- dipp.info.pl
- www.polskiezabytki.pl
- www.odznaka.kuj-pom.bydgoszcz.pttk.pl
- <http://lasin.pl/54-Historia.html>
- www.spil.pl
- www.lasin.pl
- Facebook.com
- www.powiatgrudziadzki.pl

a także z danych jednostek organizacyjnych:

- Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Łasin
- MGOPS w Łasinie
- Komenda Miejskiej Policji w Grudziądzu
- Urząd Miasta i Gminy Łasin
- Powiatowy Urząd Pracy w Grudziądzu.

Diagnoza przygotowana została w dwóch wariantach:

- 1) Dynamicznym – przeprowadzona została analiza trendów/tendencji społeczno-gospodarczych i przestrzennych zachodzących w gminie i jej otoczeniu w ostatnich latach. Diagnoza została zatem przeprowadzana w układzie dynamicznym (kilkuletnim), który pozwolił na uzyskanie informacji o dokonujących się zmianach,
- 2) Porównawczym – w diagnozie zastosowane zostały porównania, które pozwoliły umiejscowić gminę w szerszym kontekście, a jednocześnie mogą posłużyć jako podstawa do samodoskonalenia. Kluczowy w tym przypadku był dobór tła porównawczego. Gminę przedstawiono na tle powiatu, województwa, a niekiedy również kraju.

Na sam koniec warto wspomnieć, że diagnoza nie jest w procesie planowania celem samym w sobie, ale stanowi podstawę do dalszych prac. Ma ona bowiem umożliwić podejmowanie właściwych decyzji strategicznych, takich jak: określenie wizji rozwoju gminy, ustalenie celów, ukierunkowanie działań i instrumentów realizacyjnych, zdefiniowanie oczekiwanych rezultatów i wskaźników ich osiągnięcia, wskazanie obszarów strategicznej interwencji.

1. Sfera społeczna

Przy tej sferze warto wspomnieć, że infrastruktura społeczna jest również w niej omawiana, jednakże ze względu na większe znaczenie działań miękkich o charakterze społecznym (np. programy edukacyjne, programy społeczne skierowane do osób starszych czy niepełnosprawnych, działania o charakterze kulturalnym itp.) realizowanych z wykorzystaniem infrastruktury społecznej, infrastruktura społeczna została opisana w powiązaniu z działaniami społecznymi.

1.1. Ogólna charakterystyka gminy

1.1.1. Rys historyczny

Historia Łasina sięga czasów Bolesława Chrobrego. Najstarsze ślady pobytu człowieka na ziemi łasińskiej pochodzą z lat 2500-1700 przed Chrystusem. Pierwszą wzmiankę o mieście podaje Jan Długosz. Od 1298 r. do 1461r. Łasin znajdował się pod panowaniem krzyżackim. W roku 1298 mistrz krzyżacki Meynhard z Kwerfurtu nadał osadzie pierwszy przywilej, na podstawie którego stała się miastem na prawie magdeburskim, a w 1306r. otrzymała ponownie przywilej lokacyjny na prawie chełmińskim. Od pierwszych lat XV wieku Łasin stał się areną wielu bitew między Krzyżakami a państwem polskim. Ziemia łasińska, pomimo wygranej przez Polskę bitwy pod Grunwaldem, nadal pozostała własnością zakonu aż do 1461 roku. Mieszczanie dbali o rozwój miasta, dzięki czemu otrzymało ono zezwolenia na urządzenie targów, w efekcie czego powstało wiele warsztatów rzemieślniczych. Najazd Szwedów w XVII wieku nie ominął również Łasina. Swój największy rozkwit miasto przeżywało w czasie sprawowania władzy przez burmistrza Jana Chruścielewskiego. Po zakończeniu I wojny światowej Łasin, po prawie 150 latach zaborów i rządów pruskich, powrócił ponownie do Polski. W czasie II wojny światowej miasto i jego okolice stały się miejscem martyrologii wielu mieszkańców.

Łasin, jak na stare miasto przystało, posiada swój herb – ściętą głowę św. Jana Chrzciciela, spoczywającą w kielichu, umieszczoną na tarczy barwy czerwonej w polu między dwoma drzewkami o liściach dębu. Miasto posiada też swój sztandar - flagę (symbole)¹.

1.1.2. Położenie geograficzne i podział administracyjny

Miasto i Gmina Łasin położone jest w północno-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego na obrzeżu pradoliny rzeki Osy. Jest jedną z 6 gmin wchodzących w skład powiatu grudziądzkiego. Położone centralnie Miasto Łasin stanowi nie tylko siedzibę władz Gminy, ale jest również głównym ośrodkiem obsługi mieszkańców.

¹ <http://lasin.pl/54-Historia.html>

Mapa 1. Miasto i Gmina Łasin na tle powiatu grudziądzkiego

Źródło: Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2021-2027

Miasto i Gmina Łasin graniczy z następującymi gminami:

- 1) od północy – Gmina Gardeja (powiat kwidzyński), województwo pomorskie,
- 2) od wschodu – Gmina Kisielice (powiat iławski) i Gmina Biskupiec (powiat nowomiejski), województwo warmińsko-mazurskie,
- 3) od południa – Gmina Gruta i Gmina Świecie nad Osą (powiat grudziądzki), województwo kujawsko-pomorskie,
- 4) od zachodu – Gmina Rogóźno (powiat grudziądzki), województwo kujawsko-pomorskie².

Na obszar Miasta i Gminy o powierzchni około 136,58 km² składa się położone nad Jeziorem Łasińskim (Zamkowym) i Jeziorem Małym Miasto Łasin zajmujące powierzchnię 4,79 km² oraz 18 sołectw (o łącznej powierzchni 131,79 km²).

Na obszarze Gminy oprócz miasta Łasin – występuje 18 sołectw wiejskich:

- 1) Goczałki – w skład którego wchodzi wieś Goczałki,
- 2) Huta-Strzelce – w skład którego wchodzi wieś Huta-Strzelce,
- 3) Jakubkowo – w skład którego wchodzi wieś Jakubkowo i osada Bogdanki,
- 4) Jankowice – w skład którego wchodzi wsie Jankowice i Nowe Jankowice,
- 5) Kozłowo – w skład którego wchodzi wsie Kozłowo i Święte,
- 6) Nogat – w skład którego wchodzi wieś Nogat,
- 7) Nowe Błonowo – w skład którego wchodzi wieś Nowe Błonowo,
- 8) Nowe Mosty - w skład którego wchodzi wieś Nowe Mosty,
- 9) Plesewo – w skład którego wchodzi wieś Plesewo,
- 10) Przesławice – w skład którego wchodzi wieś Przesławice,
- 11) Stare Błonowo – w skład którego wchodzi wieś Stare Błonowo,
- 12) Szczepanki – w skład którego wchodzi wieś Szczepanki z osadą Hermanowo,
- 13) Szonowo – w skład którego wchodzi wieś Szonowo z kolonią Ludwichowo,
- 14) Szynwałd – w skład którego wchodzi wieś Szynwałd,
- 15) Łasin-Wybudowanie – w skład którego wchodzi wieś Łasin-Wybudowanie,
- 16) Wydrzno – w skład którego wchodzi wieś Wydrzno z osadą Gordanowo,

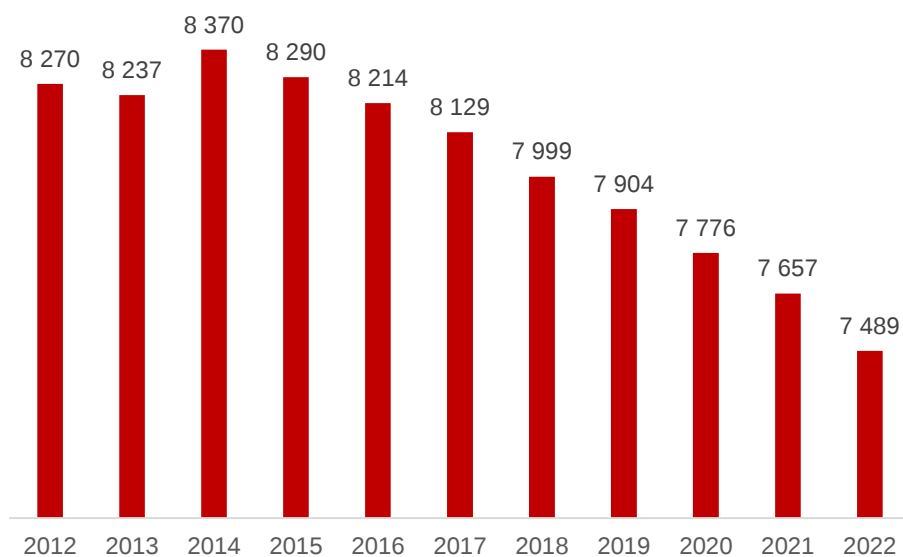
² Raport o Stanie Miasta i Gminy Łasin za rok 2022 r.

- 17) Zawda – w skład którego wchodzi wieś Zawda,
 18) Zawdzka Wola – w skład którego wchodzi wieś Zawdzka Wola.

1.1.3. Liczba ludności

W roku 2022 Miasto i Gminę Łasin zamieszkiwało 7 489 osób. Tym samym mieszkańcy Miasta i Gminy stanowili 19,12% ludności powiatu grudziądzkiego oraz 0,37% ludności województwa kujawsko-pomorskiego. Na przestrzeni lat 2012-2022 liczba ludności ulega zmniejszeniu. W 2022 roku w porównaniu z rokiem 2012 liczba ludności spadła o 10,98% (spadek o 781 osób).

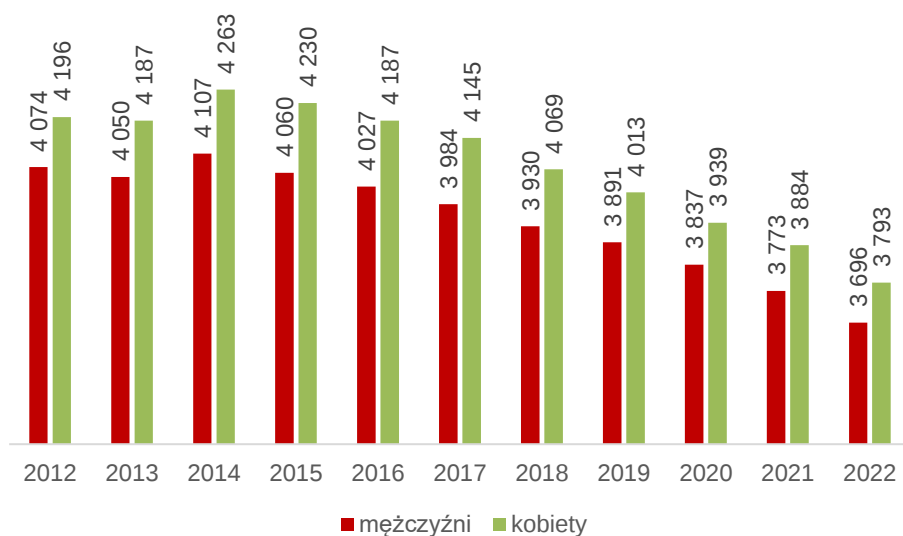
Wykres 1. Liczba ludności Miasta i Gminy Łasin w latach 2012-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL oraz rejestru mieszkańców

W 2022 roku kobiety w ogólnej liczbie ludności stanowiły 50,65%, a mężczyźni 49,35%.

Wykres 2. Liczba ludności Miasta i Gminy Łasin w podziale ze względu na płeć (2012-2022)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL oraz rejestru mieszkańców

1.1.4. Prognozy demograficzne

Prognozy demograficzne dla powiatu grudziądzkiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Prognozy demograficzne dla powiatu grudziądzkiego na lata 2025-2050

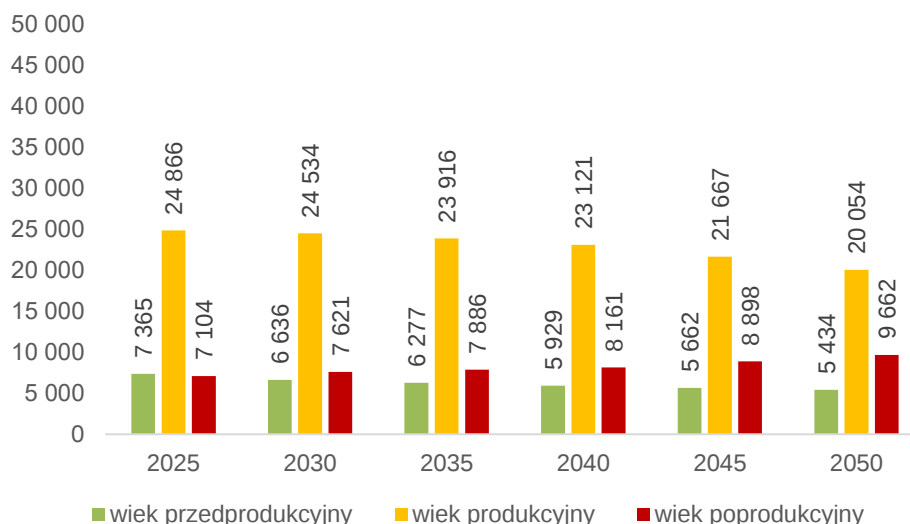
Prognoza dla 2025 roku						
Wiek	Miasta			Wsie		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
przedprodukcyjny	841	422	419	6 524	3 334	3 190
produkcyjny	3 066	1 601	1 465	21 800	11 626	10 174
poprodukcyjny	1 103	377	726	6 001	2 280	3 721
Prognoza dla 2030 roku						
Wiek	Miasta			Wsie		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
przedprodukcyjny	750	374	376	5 886	3 038	2 848
produkcyjny	2 992	1 548	1 444	21 542	11 321	10 221
poprodukcyjny	1 159	426	733	6 462	2 627	3 835
Prognoza dla 2035 roku						
Wiek	Miasta			Wsie		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
przedprodukcyjny	713	353	360	5564	2 876	2 688
produkcyjny	2 922	1 495	1 427	20 994	10 951	10 043
poprodukcyjny	1 177	457	720	6 709	2 813	3 896
Prognoza dla 2040 roku						
Wiek	Miasta			Wsie		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
przedprodukcyjny	690	343	347	5 239	2 709	2 530
produkcyjny	2 840	1 429	1 411	20 281	10 474	9 807
poprodukcyjny	1 194	492	702	6 967	3 046	3 921
Prognoza dla 2045 roku						
Wiek	Miasta			Wsie		

	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
przedprodukcyjny	680	335	345	4 982	2 576	2 406
produkcyjny	2 690	1 363	1 327	18 977	9 814	9 163
poprodukcyjny	1 262	528	734	7 636	3 394	4 242
Prognoza dla 2050 roku						
Wiek	Miasta			Wsie		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
przedprodukcyjny	674	331	343	4 760	2 461	2 299
produkcyjny	2 497	1 271	1226	17 557	9 120	8 437
poprodukcyjny	1 365	586	779	8 297	3 735	4 562

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Zaprezentowane powyżej prognozy wskazują, że w 2050 r. prognozowana liczba mieszkańców powiatu grudziądzkiego zmaleje o 10,64% w porównaniu z rokiem 2025. Spadek liczby mieszkańców będzie widoczny zarówno na obszarach miejskich, jak i na obszarach wiejskich powiatu, tak więc ta sytuacja dotyczyć będzie także Miasta i Gminy Łasin.

Wykres 3. Prognozy demograficzne dla powiatu grudziądzkiego na lata 2025-2050

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Liczba mieszkańców powiatu grudziądzkiego w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym wykazuje tendencję spadkową. Prognozuje się, że wzrost nastąpi w grupie ludności w wieku poprodukcyjnym, co jest odzwierciedleniem ogólnokrajowego trendu starzenia się społeczeństwa.

Trwający proces starzenia się społeczeństwa jest wynikiem korzystnych zjawisk, jakimi są: wydłużanie się trwania życia, postęp cywilizacyjny i poprawa jakości życia. Niepokój budzić może nie sam fakt wzrostu liczby starszych osób, co wzrost jej udziału w strukturze ludności, który

spowodowany jest spadkiem udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym w strukturze demograficznej społeczeństwa.

1.2. Sfera społeczna

1.2.1. Kultura i sport

Kultura

Dotychczasową działalność w zakresie kultury na terenie Miasta i Gminy Łasin prowadzą:

- 1) Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Łasin,
- 2) Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Łasinie.

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Łasin:

Biblioteka Publiczna działa na terenie Miasta i Gminy Łasin. Jej siedziba mieści się w mieście Łasin w budynku wybudowanym na murach kościoła ewangelickiego, który należy do Parafii Ewangelicko – Augsburskiej w Grudziądzu, w którym mieści się również Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury. Obiekt jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Do zadań biblioteki należy zaspakajanie potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych mieszkańców miasta i gminy oraz uczestniczenie w upowszechnianiu wiedzy i kultury, głównie poprzez zapewnienie mieszkańcom dostępu do materiałów bibliotecznych i informacji.

Zdjęcie 1. Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Łasin

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy Łasin

Biblioteka składa się z przestronnej wypożyczalni książek oraz czytelnia. Księgozbiór w bibliotece obejmuje literaturę piękną, popularno – naukową oraz księgozbiór podręczny ze wszystkich dziedzin dla dzieci i dorosłych.

Do dyspozycji czytelników jest również czytelnia, w której można poczytać różne czasopisma i gazety. Biblioteka prenumeruje:

- Gazetę Pomorską,
- Poradnik Domowy,
- Świerszczyk.

W czytelni wyodrębniony jest także kątek dla dzieci, w którym maluchy mogą przyjemnie spędzić czas. Do dyspozycji dzieci są również gry, kolorowanki oraz czasopisma.

W poniższej tabeli zebrano wszystkie najważniejsze dane z Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Łasin.

Tabela 2. Dane Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Łasin

	2018 rok	2019 rok	2020 rok	2021 rok	2022 rok
Liczba woluminów	23 050	23 108	24 108	25 102	23 705
Liczba zarejestrowanych czytelników	1 071	1 278	993	1 005	1 035
Liczba wypożyczeń	21 684	18 000	11 588	14 895	14 235
Liczba odwiedzin czytelników	12 805	10 600	6 012	6 196	6 576
Liczba zatrudnionych pracowników	3	3	3	3	3

Źródło: Opracowanie na podstawie informacji Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Łasin

Różnice w stanie księgozbioru wynikają z dwukrotnego dużego ubytkowania w latach 2018-22. Wzrost liczby czytelników i wypożyczeń w latach po pandemii związany jest ze starzejącym się społeczeństwem (największa liczba czytelników to emeryci).

Warto wspomnieć, że w ramach Biblioteki działa również Dyskusyjny Klub Książki. Jest grupą liczącą ok. 10 osób, które spotykają się, by porozmawiać o literaturze, ale nie tylko. Dzielą się własnymi odczuciami i wrażeniami po przeczytaniu lektury. W Bibliotece działa również Dziecięcy Klub Dyskusyjny. Tutaj jednak książka zaproponowana jest przez bibliotekarza lub teatrzyk kamishibai są podstawą do różnych zabaw i gier.

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Łasinie:

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Łasinie jest samorządową instytucją kultury realizującą zadania w dziedzinie wychowania, edukacji kulturalnej oraz upowszechniania kultury. Działania Domu Kultury wynikają ze współpracy ze społecznością Miasta i Gminy Łasin (biorąc pod uwagę jej zróżnicowanie) oraz z organizacjami i instytucjami zarówno na szczeblu lokalnym, regionalnym i ogólnopolskim. M-GOK w Łasinie organizuje i współorganizuje różnorodne przedsięwzięcia: imprezy kulturalne, oświatowe, artystyczne i rozrywkowe.

Zdjęcie 2. Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Łasinie

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy Łasin

Ośrodek prowadzi działalność kulturalną na rzecz mieszkańców Miasta i Gminy Łasin polegającą na wspieraniu i promocji twórczości, edukacji i oświaty kulturalnej, działań i inicjatyw kulturalnych, ochronie dziedzictwa kulturowego, a w szczególności:

- edukacji kulturalnej i wychowania przez sztukę,
- gromadzenia, dokumentowania, tworzenia, ochrony i udostępniania dóbr kultury,
- tworzenia warunków do rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania wiedzą i sztuką,
- rozpoznawania, rozbudzania i zaspakajania potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych,
- wyzwalania inicjatyw społecznych dla rozwoju kultury.

Ośrodek wypracowuje i organizuje system twórczych i nowatorskich metod działalności kulturalnej, rekreacyjnej turystycznej przy współpracy ze środowiskami twórczymi, instytucjami kultury, instytucjami sportowymi, turystycznymi, szkołami, stowarzyszeniami i innymi organizacjami pozarządowymi.

Ośrodek wykonuje swoje zadania w szczególności poprzez:

- prowadzenie kół i zespołów zainteresowań wg zapotrzebowań środowiska;
- organizowanie i prowadzenie konkursów, festiwali, przeglądów;
- organizowanie spektakli teatralnych, koncertów, wystaw, odczytów, spotkań;
- organizowanie konkursów języków obcych, nauki jazdy, nauki gry na instrumentach itp;
- przygotowywanie różnorodnych ofert kulturalnych;
- promowanie osiągnięć kulinarnych w środowisku lokalnym oraz ponadlokalnym;
- współuczestnictwo w tworzeniu i realizacji wydawnictw związanych z regionem;
- współpraca z Biblioteką Publiczną Miasta i Gminy Łasin w realizacji zadań, a w szczególności:
 - rozwijania zainteresowań czytelnictwem;
 - wykorzystywanie zbiorów do realizacji rozwoju form amatorskiej twórczości literackiej;
 - gromadzenia, dokumentowania i ochrony dóbr kultury;
- rozwijanie zainteresowań sztuką filmową;
- organizowanie i prowadzenie imprez rekreacyjnych wynikających z potrzeb i zainteresowań mieszkańców;
- wprowadzanie konkurencji rekreacji ruchowej do programu masowych imprez kulturalnych;
- prowadzenie działalności instruktażowo-metodycznej w formie opieki merytorycznej nad działalnością kulturalną w środowisku wiejskim;
- uczestnictwo w różnych formach szkoleń związanych z doskonaleniem pracy zawodowej;
- tworzenie warunków do rozbudowy i utrzymania obiektów oraz ich wyposażenia w pomoce i sprzęt.

Z oferowanej animacji społeczno-kulturalnej chętnie korzystają dzieci, młodzież, dorośli i seniorzy. W Domu Kultury prowadzone są systematycznie bezpłatne zajęcia dla dzieci i młodzieży głównie w sferze muzyki, plastyki, tańca i rytmiki. Wśród bogatej oferty znaleźć można: zajęcia muzyczne (próby zespołów wokalnych - "No Name", "Green Rocks", "Seniorzy"); zajęcia plastyczne (sekcja plastyczna dla dzieci podzielona na dwie grupy wiekowe); zajęcia taneczne (ruchowe, prowadzone w trzech grupach); próby grupy teatralnej "Galimatias" czy seanse filmowe dla młodzieży, dorosłych i seniorów oraz dla podopiecznych Środowiskowego Domu Samopomocy w Łasinie z siedzibą w Jankowicach i Warsztatu Terapii Zajęciowej w Łasinie a także seanse podczas rekolekcji.

Na co dzień odbywają się także zajęcia świetlicowe, uczestnicy mają do dyspozycji: salę komputerową, bilard, tenis stołowy, piłkarzyki, grę zręcznościową – cymbergaj oraz gry planszowe. Dom Kultury przez cały rok udostępnia pomieszczenia dla grupy wsparcia "Pierwszy Krok"; na cele spotkań terapeutycznych z psychologiem - Centrum Pomocy Rodzinie; spotkań członków Koła Polskiego Związku Wędkarskiego Łasin, posiedzenia członków Koła Pszczelarskiego Łasin.

Sport

Na terenie Miasta i Gminy Łasin istnieje wiele obiektów sportowych i placów zabaw, służących na co dzień mieszkańcom oraz gościom Gminy Łasin. Place zabaw i kompleksy boisk sportowych stwarzają szereg możliwości uprawiania sportu i aktywnego wypoczynku.

Ośrodkiem skupiającym w mieście i gminie Łasin działania sportowe jest Stadion Miejski. Zasady funkcjonowania Stadionu Miejskiego określa Regulamin zatwierdzony przez Radę Miejską. W zasobach jednostki znajdują się:

- boisko wielofunkcyjne pn. „Moje Boisko-Orlik 2012” - pow. 2473 m² (w tym boisko do piłki nożnej ze sztuczną nawierzchnią oraz boisko do gry w koszykówkę, tenis ziemny lub siatkówkę z poliuretanu);
- boisko piłkarskie pełnowymiarowe o pow. 6 825 m²;
- obiekt lekkoatletyczny z bieżnią poliuretanową, skocznią do skoku w dal i trójskoku, rzutnią do pchnięcia kulą, skocznią do skoku wzwyż;
- trybuny na 200 miejsc siedzących oraz oświetlenie płyty głównej boiska;
- plac zabaw;
- siłownia zewnętrzna.

Zdjęcie 3. Wybrane obiekty sportowe na terenie Miasta i Gminy Łasin

Źródło: Facebook / www.spil.pl / www.lasin.pl

W ramach modernizacji wykonano ponadto automatyczny system nawadniania płyty głównej.

Kompleks boisk sportowych Stadionu Miejskiego jest udostępniony mieszkańcom miasta i gminy Łasin od marca 2011 r. Sposób korzystania z obiektu określa Regulamin zatwierdzony przez

Radę Miejską. Obiekt czynny jest we wszystkie dni tygodnia i korzystać z niego mogą uczniowie szkół z terenu miasta i gminy, a także pozostali mieszkańcy.

Na Stadionie Miejskim odbywają się imprezy cykliczne:

- 1) Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych – Tropem Wilczym.
- 2) Spartakiada Lekkoatletyczna Osób Niepełnosprawnych organizowana przez WTZ Łasin.
- 3) Bieg Siódemka Łasińska, będący częścią Amatorskiej Ligi Biegowej.
- 4) Dzień Dziecka – impreza sportowo-rekreacyjna organizowana przez Miasto i Gminę Łasin, Miejsko-Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Stadion Miejski Łasin oraz LKS Piast Łasin. W imprezie uczestniczy około 200 dzieci z terenu miasta i gminy Łasin.
- 5) Zawody rzutowe organizowane przez Koło Miejskie PZW Łasin.

Oprócz cyklicznych imprez, Stadion Miejski jest miejscem aktywności sportowej lokalnego Klubu Piast Łasin. Klub działa na terenie miasta od 1961 roku. W roku 2022 Klub reprezentowało 7 drużyn młodzieżowych oraz drużyna seniorów i oldboyów w piłce nożnej. Drużyna seniorów uczestniczy obecnie w rozgrywkach A-klasy KPZPN. Drużyny młodzieżowe biorą udział w rozgrywkach związkowych. Klub uzyskał w 2022 roku Brązowy Certyfikat PZPN dla Szkołki Młodzieżowej. Oprócz piłki nożnej, w Klubie prężnie działa sekcja trójboju siłowego, odnosząca sukcesy na arenie międzynarodowej. Obecnie w Klubie systematycznie trenuje blisko 140 zawodników. Na terenie Miasta i Gminy Łasin działa również Klub Feniks Łasin. Klub gra w Klasie B.

Oprócz Stadionu Miejskiego na terenie Miasta i Gminy z zakresu sportu (i rekreacji) funkcjonuje:

- 4 sale gimnastyczne,
- 9 boisk,
- 17 placów zabaw,
- 13 siłowni plenerowych.

Warto również wspomnieć, że w 2023 roku zakończono następujące inwestycje:

- utworzenie parku rekreacyjno-wypoczynkowego w miejscowości Święte, poprzez montaż urządzeń placu zabaw oraz urządzeń fitness, a także montaż elementów małej architektury w postaci ławek parkowych, koszy na śmieci oraz lampy solarnej. Utworzono również strefy bezpieczeństwa z nawierzchni piaskowej i trawiastej oraz ścieżkę pieszą o nawierzchni z kruszyw mineralnych, a także wykonanie nasadzeń roślin.
- utworzenie parku rekreacyjno-wypoczynkowego w miejscowości Łasin-Wybudowanie poprzez montaż urządzeń placu zabaw, a także montaż małej architektury w postaci ławek parkowych, koszy na śmieci, stołów do gry w szachy i tenisa stołowego. Wykonano również nawierzchnię piaskową i trawiastą oraz ścieżkę pieszą z nawierzchnią z kruszyw mineralnych oraz wykonanie nasadzeń roślin.

1.2.2. Edukacja

Żłobki

Na terenie Miasta i Gminy Łasin nie funkcjonują żadne żłobki publiczne.

W 2022 r. dzieci w wieku do 3 lat ogółem było 188, z czego dzieci objęte opieką w żłobkach to 0. Wobec tego odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach to 0%.

Wychowanie przedszkolne

Na terenie Miasta i Gminy Łasin znajduje się Przedszkole Miejskie im. Kubusia Puchatka. Ponadto na terenie miasta i gminy funkcjonują oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych.

Przedszkole Miejskie w Łasinie to miejsce przyjazne dla najmłodszych z gminy oraz okolicznych wsi. Przedszkole, to nie tylko zabawa, ale również poznawanie i doświadczanie. Dzieci poprzez szereg ciekawych zajęć mogą same zdecydować co się im podoba, co lubią tworzyć, w czym czują się dobrze. Mają do wyboru zajęcia typu: plastyczne, teatralne, umuzykalniające i sportowe oraz wiele różnorodnych zabaw i zadań związanych z porą roku czy aktualną tematyką. Dzieci korzystają systematycznie z zajęć muzyczno-ruchowych oraz dogoterapii. Przedszkolaki uwielbiają poznawać, a placówka dzięki współpracy z rodzicami stara się im zapewnić szeroki wachlarz wydarzeń kulturalnych oraz spędzania czasu wolnego, poprzez chociażby wycieczki do teatru, kina, czy innych ciekawych miejsc. Organizuje festyny rodzinne z okazji Dnia Przedszkolaka i Pieczonego Ziemniaka, Dnia Rodziny, której celem jest integracja społeczna uczestniczących, czynne spędzanie czasu wolnego oraz budowanie silnych więzi rodzinnych i społecznych. . Świętowane są między innymi: „Dzień Przedszkolaka”, „Dzień Kropki”, „Dzień Dyni”, „Dzień Pluszowego Misia”, „Dzień Kubusia Puchatka” oraz wiele innych ważnych wydarzeń Przedszkole zaprasza ciekawych ludzi, np. Pani Monikę Skikiewicz, tzw. „Bajankę”- czyli autorkę książek „Olo i Awa. Logopedyczna zabawa”. Przedszkole nieprzerwanie uczestniczy w programie „Dzieci Uczą Rodziców”, "Narodowym Programie Rozwoju Czytelnictwa" w programach ekologicznych, ogólnopolskiej akcji „Sprzątamy dla Polski”, „Cała Polska czyta dzieciom”, "Ogólnopolski Tydzień czytania dzieciom", "Szkoła do hymnu" akcjach charytatywnych wspierając m.in. dzieci z oddziałów szpitalnych. Przedszkole współpracuje z instytucjami na terenie Miasta i Gminy w Łasinie np. Strażą Pożarną, Policją, Miejsko Gminnym Ośrodkiem Kultury i Biblioteką. Niezmiennie współpracuje z Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Grudziądzu uwrażliwiając najmłodszych na zagrożenia płynące ze środowiska: „Czyste Powietrze Wokół Nas”, „Dobre sposoby na zakaźne choroby”, „Chrońmy się przed kleszczami wszelkimi sposobami”, „Profilaktyka chorób pasożytniczych: owsica, wszawica, świerzby.

Dla dobra przedszkolaków placówka wciąż się rozwija, a kadra podnosi kwalifikacje poprzez awanse zawodowe nauczycieli. Nauczyciele uczestniczą w szkoleniach i warsztatach edukacyjnych, nabywając nowe kompetencje, które chętnie wykorzystują na co dzień w swojej pracy.

Zdjęcie 4. Przedszkole Miejskie w Łasinie

Źródło: przedszkolelasin.edupage.org

W poniższej tabeli zestawiono najważniejsze informacje na temat wychowania przedszkolnego na terenie Miasta i Gminy Łasin.

Tabela 3. Wychowanie przedszkolne na terenie Miasta i Gminy Łasin w latach 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022
dzieci w wieku przedszkolnym	341	318	346	351	330
dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym	251	250	254	263	274
odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	73,6	78,6	73,4	74,9	83,0

Źródło: GUS BDL

Jak wynika z powyższej tabeli na przestrzeni lat 2018-2022 wzrosła liczba dzieci w wieku przedszkolnym i dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, a co za tym idzie odsetek tych dzieci. W 2022 r. odsetek tych dzieci wynosił 83,0%.

Edukacja podstawowa

Po ustaleniu planu sieci publicznych szkół podstawowych od dnia 01.09.2019 r. w Mieście i Gminie Łasin funkcjonują cztery publiczne szkoły podstawowe:

- 1) Szkoła Podstawowa w Łasinie,
- 2) Szkoła Podstawowa w Szonowie,
- 3) Szkoła Podstawowa w Wydrznie,
- 4) Szkoła Podstawowa w Zawdzie.

Szkoły uczestniczą w wielu programach, projektach, konkursach i akcjach, między innymi: „Umiem pływać”, „Szkolny Klub Sportowy”, „WF z AWF-Aktywny powrót do szkoły”, „Poznaj Polskę”, „Laboratoria przyszłości”, „Aktywna tablica”, „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa”, „Szkoła odpowiedzialna cyfrowo”, „Szkolne Kasy Oszczędności”, „Program dla szkół”, „Sprzątanie Świata”, „Dzień Ziemi”, „Ekomisja - w trosce o lepsze jutro”, „Skąd się biorą produkty ekologiczne”, „Czyste Powietrze wokół Nas”, „CODE WEEK - Europejski Tydzień Kodowania”, „EUROPA I JA”, „Noc Bibliotek”, „Cała Polska czyta dzieciom”, „Czytanie z sercem”, „Mała Książka - Wielki Człowiek”, „Działaj z ImPETem”, „Dzieci uczą rodziców”, „Kreatywne prace plastyczne”, „Europejski Dzień Języków”, „Światowy Dzień Życzliwości i Pozdrowień”, „Dzień Bezpiecznego Internetu”, „Międzynarodowy Dzień Praw Człowieka”, „Światowy Dzień Tabliczki Mnożenia”, „Światowy Dzień Zwierząt”, „Międzynarodowy Dzień Kropki”, „Tydzień Kolorów”, „Dzień Kredki”.

Realizowane są także programy zdrowotne i profilaktyczne: „Światowy Dzień Zdrowia”, „Trzymaj formę”, „Bieg po zdrowie”, „Nie pal przy mnie, proszę”, „Nasze powietrze”, „Kubusiowi Przyjaciele Natury”, „Tydzień Mózgu”, „Tydzień Profilaktyki Chorób Zakaźnych”, „Turniej Pierwszej Pomocy”, „Akademia Bezpieczeństwa”, „Akademia Bezpiecznego Puchatka”, „Przyjazny tornister”, „Dopalacze - trzecia strona zjawiska”, „Nałogi - droga donikąd”, „Zdrowie psychiczne. Radzenie sobie ze stresem”, „RapPedagogia”, „Powiedz co czujesz. Zdemaskuj emocje”, „Dziel się uśmiechem”, „Ja nie widzę Ciebie, Ty zobacz mnie”, „Śniadanie daje moc”, „Mamy kota na punkcie mleka”, „Chroń się przed kleszczami różnymi sposobami”, „Znamię? Znam je”, „Sposoby na zakaźne choroby”.

W szkołach organizowane są liczne wycieczki krajoznawcze, w tym wycieczki edukacyjne współfinansowane w ramach Przedsięwzięcia „Poznaj Polskę”. Uczniowie wyjeżdżają do kina, planetarium, muzeum, teatru, parku rozrywki, na lodowisko. Organizowane są biwaki, pikniki, festyny rodzinne i naukowe, nocowanie w szkole.

Dużą wagę w szkołach przywiązuje się do kształtowania u uczniów postaw moralnych, obywatelskich i patriotycznych. Uczniowie biorą udział w różnych programach i akcjach: „Szkoła do Hymnu”, „Mamy Niepodległą”, „Majówka z Białą-Czerwoną”, „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”, „Narodowy Dzień Pamięci o Żołnierzach Wyklętych”, „BohaterON”, „Zapał znicz pamięci”, „Zapał światło wolności”, „#Łączy nas pamięć - Akcja Żonkile”, „Krokus”, „Pod Białą-Czerwoną”, „Koleś dla Powstańców”, „Szkoła pamięta”, „Kartka Wielkiej Mocy”. W szkołach systematycznie organizowane są uroczystości z okazji świąt narodowych.

Uczniowie szkół podstawowych oraz wychowankowie oddziałów przedszkolnych są uczestnikami wielu akcji charytatywnych, między innymi: angażują się w Wielką Orkiestrę Świątecznej Pomocy, działalność Szkolnego Koła Caritas, PCK, Klub Szkół UNICEF, uczestniczą w zbiórce dla dzieci ze szpitala, pomagają zwierzętom ze schroniska, sprzątają opuszczone groby, uczestniczą w zbiórce baterii, plastikowych nakrętek, odzieży, w sprzedaży surowców wtórnych. Szkoły uczestniczą, między innymi, w akcjach: „Razem na Święta”, „Paczka dla weterana”, „Paczuszka dla maluszka” i w kweście w ramach „Światowego Dnia Głodu”.

Szkoła Podstawowa w Łasinie:

Szkoła Podstawowa w Łasinie rozpoczęła swoją działalność w 1819 roku. Budynek, w którym szkoła się mieściła został sprzedany osobie prywatnej. W 1828 wybudowano nową szkołę, jej budynek istnieje do dzisiejszego dnia. Następnie podjęto kolejną decyzję o budowie nowej szkoły. W dniu 1.05.1960 roku wmurowano akt erekcyjny, a nową szkołę oddano do użytku 3.09.1962 roku. W 1983 roku nastąpiło przeniesienie szkoły do obecnego budynku. Mieściła się tutaj Zbiorcza Szkoła Gminna. Od 01.09.1999 roku w budynku szkoły rozpoczęło działalność Gimnazjum nr 1 w Łasinie. W dniu 01.09.2003 r. ze Szkoły Podstawowej w Łasinie i Gimnazjum Nr 1 w Łasinie utworzono Zespół Szkół Publicznych w Łasinie. W wyniku reformy ustroju szkolnego z dniem 1.09.2017 r. Zespół Szkół Publicznych w Łasinie przekształcony został w ośmioletnią Szkołę Podstawową w Łasinie, w której do 31.08.2019 r. funkcjonowały klasy gimnazjalne. Budynek szkoły w roku 2019 przeszedł kompleksową termomodernizację.

Zdjęcie 5. Szkoła Podstawowa w Łasinie

Źródło: *Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2021-2027*

W szkole znajduje się 27 klasopracowni, w większości wyposażonych w tablice i monitory interaktywne.

Na terenie szkoły jest także biblioteka z czytelnią, dwie pracownie komputerowe, dwie świetlice, gabinet higienistki szkolnej, gabinet pedagogów, gabinet psychologa oraz trzy sale do pracy z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Szkoła dysponuje stołówką i kuchnią, która wydaje około 250 obiadów dziennie. Przy szkole znajduje się pełnowymiarowa sala gimnastyczna, a także plac zabaw dla dzieci, który obecnie jest wyłączony z użytku ze względu na korozję urządzeń.

Szkoła Podstawowa w Szonowie:

Szkoła Podstawowa w Szonowie jest ośmioklasową szkołą podstawową z oddziałem przedszkolnym. Szkoła powstała w latach 90 - tych XIX wieku. Mieściła się ona w nieistniejącym już dzisiaj parterowym budynku, obok dzisiejszej remizy Ochotniczej Straży Pożarnej. Po wyzwoleniu szkołę przeniesiono do sąsiedniej wsi - do Plesewa. W 1970 roku szkoła powróciła do Szonowa.

Wtedy oddano do użytku nowy budynek szkolny, a w nim 6 sal lekcyjnych. Budynek nie miał Sali gimnastycznej, centralnego ogrzewania, skanalizowanych sanitariatów. W tych warunkach szkoła pracowała przez 26 lat. W roku 1996 oddano do użytku dodatkowe skrzydło szkoły, w którym zlokalizowano: dwie sale lekcyjne, salę do gier i zabaw, bibliotekę, gabinet lekarski oraz łazienki.

Zdjęcie 6. Szkoła Podstawowa w Szonowie

Źródło: *Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2021-2027*

Obecnie w budynku szkolnym znajdują się sale lekcyjne wyposażone w nowoczesny sprzęt multimedialny z tablicami interaktywnymi, rzutnikami, dostępem do Internetu, sala komputerowa wyposażona także w sprzęt multimedialny, pomieszczenia dla dzieci realizujących roczne obowiązkowe przygotowanie przedszkolne, pomieszczenie do zajęć terapeutycznych, świetlica, biblioteka, kuchnia i inne pomieszczenia charakterystyczne dla takiej placówki oraz teren wokół budynku, na którym znajduje się boisko do piłki nożnej, miejsce do gry w siatkówkę oraz plac zabaw, który powstał w ramach projektu MEN "Radosna szkoła". Budynek szkoły otoczony jest zielenią.

Szkoła Podstawowa w Wydrznie:

Szkoła Podstawowa w Wydrznie jest ośmioklasową szkołą podstawową z oddziałem przedszkolnym. Szkoła ma bardzo długą historię sięgającą 1906r. Obecnie szkoła jest zlokalizowana w dwóch budynkach szkolnych. W budynku oddanym do użytku w 1964r. znajduje się oddział przedszkolny, 2 sale lekcyjne, pracownia komputerowa, a także gabinet pedagoga/psychologa, logopedy i pielęgniarki szkolnej. W 1999r. oddano do użytku nowy budynek szkolny, w którym znajduje się 6 sal lekcyjnych, sala gier i zabaw, miejsce zabaw dla uczniów klas I – III, świetlica – stołówka oraz biblioteka. Do dyspozycji szkoły jest także boisko oraz plac zabaw.

Zdjęcie 7. Szkoła Podstawowa w Wydrznie

Źródło: *Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2021-2027*

Szkoła Podstawowa w Zawdzie:

Szkoła Podstawowa w Zawdzie jest ośmioklasową szkołą podstawową z oddziałem przedszkolnym. Szkoła przed wybuchem II wojny światowej mieściła się w parterowym budynku z czerwonej cegły w centrum wsi. Od 1946 r. przeniosła się do piętrowego budynku po byłej Polskiej Straży Granicznej. Obecnie szkoła mieści się w budynku wybudowanym m.in. czynnem społecznym w latach 90 XX wieku. Do użytku szkolnego oddana została 13 grudnia 1993 roku. W minionych latach budynek szkolny był remontowany i modernizowany. Na terenie szkoły, który zajmuje 1,5 hektara w 2006 roku wybudowana została biologiczna oczyszczalnia ścieków. Spełnia ona potrzeby szkoły i 4 mieszkań znajdujących się w budynku szkolnym. W szkole znajduje się 9 sal lekcyjnych, wszystkie wyposażone w nowoczesny sprzęt multimedialny z tablicami interaktywnymi, rzutnikami, dostępem do Internetu, sala komputerowa wyposażona także w sprzęt multimedialny, pomieszczenia dla dzieci realizujących roczne obowiązki przygotowanie przedszkolne, pomieszczenie do zajęć terapeutycznych, świetlica, biblioteka, kuchnia i inne pomieszczenia charakterystyczne dla takiej placówki oraz teren wokół budynku, na którym znajduje się boisko do piłki nożnej, miejsce do gry w siatkówkę oraz plac zabaw, który powstał w ramach projektu MEN "Radosna szkoła". Szkołę otacza zieleni zasadzona i pielęgnowana przez całą społeczność szkolną.

Zdjęcie 8. Szkoła Podstawowa w Zawdzie

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy Łasin

W poniższej tabeli zestawiono najważniejsze informacje na temat wychowania podstawowego na terenie Miasta i Gminy Łasin w latach 2018-2022.

Tabela 4. Wychowanie podstawowe na terenie Miasta i Gminy Łasin w latach 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Uczniowie	711	678	674	670	647
Oddziały w szkołach	45	44	43	43	43
Uczniowie przypadający na 1 oddział w szkołach podstawowych	16	15	16	16	15

Źródło: GUS BDL

Jak wynika z powyższej tabeli, w ostatnich latach zarówno liczba uczniów, jak i oddziałów w szkołach malała.

W poniższych tabelach zestawiono wyniki egzaminu ósmoklasisty w roku 2021/2022 oraz w roku 2022/2023.

Tabela 5. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2021/2022 roku

Rok	2021/2022		
Przedmiot	Język polski	Matematyka	Język angielski
Polska	60%	57%	67%
Województwo kujawsko-pomorskie	58%	53%	63%
Powiat grudziądzki	57%	49%	54%
Miasto i Gmina Łasin	55%	44%	45%

Źródło: www.waszaedukacja.pl

Jak wynika z powyższej tabeli na terenie Miasta i Gminy Łasin w latach 2021/2022 najlepiej wypadł egzamin ósmoklasisty z języka polskiego, jednak wynik na poziomie 55% jest znacznie niższy od średniej zarówno dla powiatu, województwa, jak i kraju. Jeżeli chodzi o egzamin z matematyki to tutaj wypadł on najslabiej pod względem średniej, bowiem wynik na poziomie 44% jest znacznie poniżej średniej dla powiatu i województwa oraz całego kraju. Podobna sytuacja ma się z językiem angielskim, który wynosił znacznie poniżej wszystkich średnich.

Tabela 6. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2022/2023 roku

Rok	2022/2023		
Przedmiot	Język polski	Matematyka	Język angielski
Polska	66%	53%	66%
Województwo kujawsko-pomorskie	66%	49%	62%
Powiat grudziądzki	64%	44%	53%
Miasto i Gmina Łasin	66%	43%	52%

Źródło: www.waszaedukacja.pl

W latach 2022/2023 ponownie najlepiej wypadł egzamin ósmoklasisty z języka polskiego, (wynik na poziomie 66% to średnia zarówno województwa, jak i kraju). Jeżeli chodzi o egzamin z matematyki to tutaj również jak w roku poprzednim wypadł on najslabiej pod względem średniej (wynik na poziomie 43% jest znacznie poniżej średniej kraju i województwa, lecz zbliżony do średniej powiatu). Wynik z języka angielskiego ponownie jak w roku ubiegłym wypadł znacznie poniżej średniej kraju i województwa, lecz zbliżony jest do średniej powiatu.

Edukacja ponadpodstawowa:

Jeżeli chodzi o publiczną edukację ponadpodstawową to na terenie Miasta i Gminy Łasin Istnieje Zespół Szkół Ponadpodstawowych im. Kazimierza Jagiellończyka.

Zdjęcie 9. Zespół Szkół Ponadpodstawowych im. Kazimierza Jagiellończyka

Źródło: Google Maps

Do kierunków kształcenia w szkole zalicza się:

- 1) Liceum Ogólnokształcące,
- 2) Technik informatyk,

- 3) Technik pojazdów samochodowych,
- 4) Technik rachunkowości
- 5) Branżowa szkoła I stopnia,
- 6) Branżowa szkoła I stopnia – grupa wielozawodowa,
- 7) Szkoła dla dorosłych.

W poniższej tabeli zestawiono wyniki egzaminów maturalnych w roku 2022.

Tabela 7. Wyniki egzaminu maturalnego (poziom podstawowy) w roku 2022

Przedmiot	Miasto i Gmina Łasin	Powiat grudziądzki	Województwo kujawsko-pomorskie	Polska
Język polski	59%	59%	54%	54%
Matematyka	61%	61%	55%	58%
Język angielski	74%	74%	74%	76%

Źródło: www.waszaedukacja.pl

Jak wynika z tabeli poziom zdawalności egzaminów maturalnych (w zakresie podstawowym) przewyższa średnią województwa kujawsko-pomorskiego jak i średnią krajową w przypadku języka polskiego i matematyki. Poziom zdawalności z języka angielskiego natomiast jest na tym samym poziomie co średnia województwa kujawsko-pomorskiego i nieznacznie niższy od średniej krajowej.

1.2.3. Pomoc społeczna

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasinie, jako jednostka organizacyjna funkcjonuje od 1990 roku. Jednostka działa na podstawie statutu uchwalonego przez Radę Miejską Łasin. Zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy Łasin Nr 363/2021 z dn. 6 maja 2021r. został przekazany na rzecz MGOPS Łasin nieodpłatnie budynek zlokalizowany w Łasinie przy ul. Wodnej 15, w związku z czym w miesiącu grudniu 2021r. Ośrodek przeniósł swoją siedzibę. Jednostka działa na podstawie statutu uchwalonego przez Radę Miejską Łasin.

Budynek usytuowany jest na pobrzeżach Łasina, do którego można bez problemu dotrzeć (dojechać) samodzielnie. Przy budynku znajduje się bezpłatne miejsce - parking w wydzielonym miejscu przeznaczonym dla osób z niepełnosprawnością. Do drzwi wejściowych prowadzą schody, które są wyposażone w podjazd umożliwiający wejście do budynku osobom, które mają trudności w poruszaniu się. Budynek piętrowy z windą.

Zdjęcie 10. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasinie

Dane Urzędu Miasta i Gminy Łasin

W świetle ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz.U.z 2016 poz.1930 ze zm.) Ośrodek Pomocy Społecznej udziela pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- ubóstwa,

- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy domowej,
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013r. o cudzoziemcach,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Świadczenia z pomocy społecznej realizowane przez MGOPS to pomoc społeczna udziela wsparcia w formie świadczeń pieniężnych oraz niepieniężnych.

Świadczenia pieniężne to:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc dla rodzin zastępczych,
- pomoc na usamodzielnienie się oraz kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013r. o cudzoziemcach,
- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd.

Świadczenia niepieniężne to:

- praca socjalna,
- bilet kredytowy,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- składki na ubezpieczenie społeczne,
- pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- sprawienie pogrzebu,
- poradnictwo specjalistyczne,
- interwencja kryzysowa,
- schronienie,
- posiłek,
- niezbędne ubranie,

- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy oraz usługi sąsiedzkie,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- mieszkanie treningowe lub wspomagane,
- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,
- opieka i wychowanie w rodzinie zastępczej i w placówce opiekuńczo-wychowawczej,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu treningowym lub wspomagany, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie - w formie rzeczowej dla osób usamodzielnionych,
- szkolenia, poradnictwo rodzinne i terapia rodzinna prowadzone przez ośrodki adopcyjno-opiekuńcze.

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę osób korzystających z pomocy społecznej wg powodów.

Tabela 8. Liczba osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej wg powodów trudnej sytuacji życiowej na terenie Miasta i Gminy Łasin w latach 2015, 2017, 2020 i 2022.

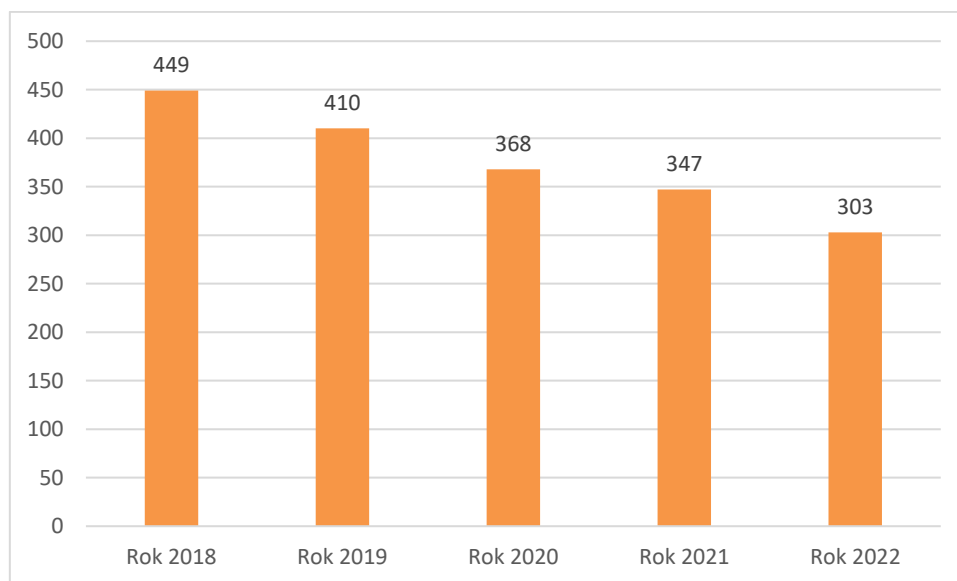
Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin				Liczba osób w tych rodzinach			
	2015	2017	2020	2022	2015	2017	2020	2022
Ubóstwo	256	225	137	112	894	717	428	338
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	2	4	4	4	2	4	4	4
Potrzeba ochrony macierzyństwa	72	56	43	39	418	314	247	224
Bezrobocie	243	209	142	109	888	709	463	377
Niepełnosprawność	74	79	55	46	235	222	133	102
Długotrwała choroba	128	135	95	85	443	408	257	237
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym:	23	34	31	29	118	164	146	135
- rodziny niepełne	6	12	11	13	25	44	38	33
- rodziny wielodzietne	0	3	5	6	0	26	34	44
Alkoholizm	7	7	9	5	19	18	24	12
Narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego	5	3	3	4	5	3	8	9
Przemoc w rodzinie	8	10	6	2	35	40	33	15
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	0	0	0	0	0	0	0
Zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa	1	2	0	1	5	2	0	2
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	0	0	0	0	0	0	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Łasinie

Jak wynika z powyższej tabeli, najważniejsze przyczyny korzystania z pomocy to ubóstwo oraz bezrobocie. Również ważnym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej była niepełnosprawność oraz długotrwała choroba. Na plus natomiast odnotować należy fakt, że na terenie Miasta i Gminy Łasin nie występuje sieroctwo oraz narkomania.

W roku 2022 pomocą społeczną objęte zostały 303 rodziny w Mieście i Gminie. Na przestrzeni ostatnich lat ogólnie da się zauważyć tendencję spadkową.

Wykres 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Łasinie

Kwoty udzielonych świadczeń pomocy społecznej przedstawia poniższa tabela. Największa wartość, bo ok. 291 tys. zł przypadła w 2021 roku na zasiłki okresowe ogółem i tendencja ta utrzymała się również w roku 2022. Z kolei najmniejsze kwoty w badanych latach zostały przydzielone na schronienie.

Tabela 9. Kwoty udzielonych świadczeń pomocy społecznej w Mieście i Gminie Łasin w 2021 i 2022 r.

Forma pomocy	Kwota świadczeń (zł) w 2021 r.	Kwota świadczeń (zł) w 2022 r.
Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	49 496	59 520
Zasiłki stałe ogółem	94 824	101 136
Zasiłki okresowe ogółem	291 985	343 111
Schronienie	10 908	38 394
Posiłek	108 511	136 306
Usługi opiekuńcze ogółem	82 213	80 945
Inne zasiłki celowe i w naturze ogółem	273 620	217 694

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Łasinie

Ponadto na terenie Miasta i Gminy Łasin przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej funkcjonowały 4 ośrodki wsparcia tj. Kluby Senior +. Uczestnikami są osoby nieaktywne zawodowo w wieku 60 +. W Łasinie brało udział 30 osób, w Starym Błonowie 10, w Jakubkowie 8 i w Jankowicach 20.

Środowiskowy Dom Samopomocy:

Na terenie Miasta i Gminy Łasin funkcjonuje również Środowiskowy Dom Samopomocy.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Łasinie z siedzibą w Jankowicach jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej Miasta i Gminy Łasin, zorganizowaną w celu wykonywania zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, określonych w ustawie o pomocy społecznej i ustawie o

ochronie zdrowia psychicznego. Środowiskowy Dom prowadzi również mieszkanie chronione w ramach programu "Za Życiem", przeznaczone dla osób z terenu Miasta i Gminy Łasin.

Mieszkanie wspomagane zlokalizowane jest w Jankowicach 18 i prowadzone jest przez Środowiskowy Dom Samopomocy w Łasinie z siedzibą w Jankowicach. Podstawą przyznania pomocy jest decyzja wydana przez podmiot kierujący (Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej). Mieszkanie przeznaczone jest dla osób z terenu Miasta i Gminy Łasin w szczególności dla: osób niepełnosprawnych, w tym niepełnosprawnych fizycznie lub osób z zaburzeniami psychicznymi; osób w podeszłym wieku lub przewlekle chorych. W mieszkaniu świadczy się usługi bytowe, pracę socjalną oraz pomoc w wykonywaniu czynności niezbędnych w codziennym funkcjonowaniu. Mieszkańcom stwarza się warunki do godnego, możliwie niezależnego, samodzielnego życia, na poziomie ich psychofizycznych możliwości. Koszt pobytu w mieszkaniu ustalany jest indywidualnie, zgodnie z przepisami i zasadami zawartymi w ustawie o pomocy społecznej oraz uchwale Rady Miejskiej Łasin. Mieszkanie wspomagane w Jankowicach przeznaczone jest dla 7 osób. Pokoje w których zamieszkują mieszkańcy są 1 lub 2 osobowe. Standardowo umeblowane (łóżko, szafa na ubrania, stolik nocny, biurko, krzesło, odbiornik TV). Każdy pokój posiada własną łazienkę. Mieszkańcy mają do dyspozycji w pełni wyposażoną w sprzęt AGD wspólną kuchnię oraz pralnię.

Zdjęcie 11. Mieszkanie chronione

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy Łasin

Ośrodek działa na podstawie Statutu uchwalonego przez Radę Miejską Łasin oraz na podstawie Regulaminu Organizacyjnego uzgodnionego z Wojewodą Kujawsko-Pomorskim i zatwierdzonego przez Burmistrza Miasta i Gminy Łasin a także Planu Pracy i Programu działalności, który opracowywany jest na dany rok.

Ośrodek prowadzi swoją działalność od 23.09.1996r. W maju 2021 roku siedziba Domu została przeniesiona do nowego obiektu zlokalizowanego w Jankowicach. Ośrodek zlokalizowany jest w spokojnej okolicy z dala od zgiełku, otoczony terenami zielonymi stwarzającymi warunki do odpoczynku i rekreacji. Uczestnicy mają do dyspozycji przestronne pracownie, wyposażone w odpowiedni sprzęt i pomoce, salę gimnastyczną, boisko, wiatę.

Zdjęcie 12. Środowiskowy Dom Samopomocy w Łasinie z siedzibą w Jankowicach

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy Łasin

Dom jest placówką pobytu dziennego, przeznaczoną dla osób przewlekle psychicznie chorych (Typ A) oraz z niepełnosprawnością intelektualną (Typ B). Ośrodek posiada 40 miejsc dziennego pobytu. Głównym celem działalności Domu jest podnoszenie jakości życia i zapewnienie oparcia społecznego, osobom przewlekle psychicznie chorym jak i osobom z niepełnosprawnością intelektualną, mającym trudności z kształtowaniem swoich stosunków z otoczeniem, a także utrzymanie tych osób w ich naturalnym środowisku społecznym i rodzinnym.

Dom działa 5 dni w tygodniu, od poniedziałku do piątku w godz. od 7:30 do 15:30. Uczestnikami zajęć mogą być osoby, które ukończyły 18 rok życia i zamieszkują na terenie Miasta i Gminy Łasin. Skierowanie do Domu odbywa się na podstawie wydania osobie zainteresowanej decyzji administracyjnej przez Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasinie. Środki finansowe na realizację działalności ŚDS pochodzą z dotacji celowej otrzymywanej od Wojewody Kujawsko-Pomorskiego oraz z dofinansowania z budżetu gminy. Wszyscy uczestnicy mają zapewniony transport do ośrodka, a po zakończonych zajęciach są rozwożeni do swoich miejsc zamieszkania. Tereny na których zamieszkują nasi uczestnicy są pozbawione transportu publicznego.

Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze:

Na terenie Miasta i Gminy Łasin w miejscowości Wydrzno 13/1 mieści się Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych w Wydrznie (COPOW w Wydrznie), które to obsługuje trzy placówki opiekuńczo-wychowawcze. COPOW w Wydrznie mieści nie na parterze budynku składa się z części biurowej i sal rekreacyjnych:

Placówka opiekuńczo-wychowawcza Nr 1 w Wydrznie 13/2:

Znajduje się na I piętrze budynku. Składa się z salonu z aneksem kuchennym, 4 łazienek, 7 pokoi z możliwością przyjęcia 14 dzieci,

Placówka opiekuńczo-wychowawcza Nr 2 w Wydrznie 13/3:

Znajduje się na II piętrze budynku. Składa się z salonu z aneksem kuchennym, 4 łazienek, 7 pokoi z możliwością przyjęcia 14 dzieci.

Obie placówki posiadają odrębne ciągi komunikacyjne.

Zdjęcie 13. Budynek COPOW w Wydrznie oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze Nr 1 i Nr 2 w Wydrznie

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy Łasin

Placówka opiekuńczo-wychowawcza Nr 3 w Łasinie:

Dnia 1 września 2023 r. nastąpiło uroczyste otwarcie nowej siedziby Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 3.

Nowa placówka powstała w sąsiedztwie Zespołu Szkół Ponadpodstawowych w Łasinie. Dom jest dwupiętrowy i ma powierzchnię ponad 320 m². Znalazło się tam m.in.: siedem pokoi dwuosobowych, cztery łazienki, pokój z aneksem kuchennym, jadalnię, pokój rekreacyjny, garderobę, pokój do cichej nauki oraz pralnię.

Zdjęcie 14. Placówka opiekuńczo-wychowawcza Nr 3 w Łasinie

Źródło: www.powiatgrudziadzki.pl

1.2.4. Ochrona zdrowia

Na początku lat 90 XX wieku, po zmianach ustrojowych w Polsce, w 1993 roku rozwiązano zespoły opieki zdrowotnej i decyzją Wojewody Toruńskiego z dnia 14 grudnia 1993 roku przekazano prowadzenie placówek podstawowej opieki zdrowotnej i szpitala samorządowi w Łasinie. W styczniu 1994 roku Rada Miasta i Gminy utworzyła publiczny zakład opieki zdrowotnej pod nazwą Zakład Opieki Zdrowotnej w Łasinie.

SPZOZ Łasin im. Macieja z Miechowa jest samodzielnym publicznym zakładem opieki zdrowotnej dla którego organem tworzącym jest Miasto i Gmina Łasin. Placówką kieruje dyrektor, a organem doradczym, inicjującym i opiniującym jest Rada Społeczna powoływana na kadencję przez Radę Miejską Łasin. Przewodniczącym Rady Społecznej jest Burmistrz.

Na terenie Miasta i Gminy Łasin w 2022 roku funkcjonował jeden podmiot leczniczy w skład którego wchodzi:

- 1) Szpital SPZOZ w Łasinie im. Macieja z Miechowa, Łasin,
- 2) Zakład Opieki Długoterminowej w Łasinie,
- 3) Przychodnia Rejonowa w Łasinie.

Zdjęcie 15. Obiekty lecznicze na terenie Miasta i Gminy Łasin

Źródło: *Goniec Ratuszowy* – grudzień 2023

Podmiot leczniczy świadczy następujące usługi medyczne:

- w zakresie leczenia zamkniętego: leczenie schorzeń z dziedziny chorób wewnętrznych z uwzględnieniem chorób układu krążenia, układu oddechowego, krwiotwórczego, układu ruchu, leczenia cukrzycy, wykonywane są zabiegi operacyjne schorzeń jamy brzusznej, żołądka, dwunastnicy, przepuklin, kamicy żółciowej, żyłaków, tarczycy, leczone są schorzenia przewodu pokarmowego, niedokrwienie miażdżycowe kończyn dolnych, stopa cukrzycowa, zakrzepowe zapalenie żył. Kontynuowane jest leczenie po pobycie na oddziałach ostrych,

polegające na stałej opiece lekarskiej i pielęgniarskiej, leczenie chorób przewlekłych po udarach mózgu, niewydolności krążeniowej czy demencji starczej w stanie apalicznym,

- w zakresie lecznictwa otwartego: w skład podstawowej opieki zdrowotnej wchodzi gabinet lekarzy POZ, gabinet lekarza POZ dla dzieci, gabinet zabiegowy, punkt szczepień, gabinet pielęgniarek środowiskowych, gabinet medycyny szkolnej.

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej im. Macieja z Miechowa w Łasinie dzięki zrealizowanym inwestycjom w 2023 r. polepszył jakość świadczonych usług oraz zwiększył ich zakres.

Udało się zrealizować:

- 1) Remont i przebudowę istniejącego parkingu przy budynku POZ przy ul. Radzyńskiej 4 w Łasinie. Utworzono nowe miejsca parkingowe, a nawierzchnię parkingu i chodników dostosowano do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- 2) Remont Poradni Rehabilitacyjnej wraz z zakupem nowego sprzętu (aparat do drenażu limfatycznego, lampy Solux, aparat do elektroterapii-fizykoterapii, wirówka kończyn górnych. Dzięki uzyskanym dotacjom poprawiono jakość świadczonych usług fizjoterapeutycznych, co wpłynęło na usprawnienie pracy poradni.

SPZOZ w Łasinie planuje dalej inwestować w wymianę i zakup nowego sprzętu, w tym: aparatu do laseroterapii, aplikatora skanującego do laseroterapii oraz sondy do laseroterapii. Laseroterapia wykorzystywana jest do uzupełnienia z innymi urządzeniami terapeutycznymi i dzięki temu można podjąć kompleksową terapię – skuteczniejszą i efektywniejszą

Ponadto aby zwiększyć jakość świadczonych usług oraz poprawić komfort pobytu pacjentów, SPZOZ im. Macieja z Miechowa w Łasinie planuje kontynuować wymianę łóżek szpitalnych na Oddziale Chorób Wewnętrznych oraz Oddziale Chirurgicznym.

Konieczne jest również wyremontowanie budynku Zakładu Opieki Długoterminowej przy ul. Kościuszki 22, w którym to przebywają pacjenci wymagający szczególnej opieki.

W Przychodni SP ZOZ Łasin funkcjonują również poradnie stomatologiczne dla osób starszych i dzieci oraz gabinet protetyki stomatologicznej.

W ramach centrum diagnostyki podstawowej działają: laboratorium analityczne, pracownia rtg, pracownia usg, pracownia ekg. Wykonywane są również ambulatoryjne porady i zabiegi w specjalistycznej i podstawowej opiece zdrowotnej, jak również podstawowe badania diagnostyczne.

Liczba porad udzielonych w 2022 roku w ramach podstawowej opieki zdrowotnej (porady lekarskie) wynosiła 50 803 i była większa niż w roku 2021.

Tabela 10. Liczba porad zdrowotnych udzielonych na terenie Miasta i Gminy Łasin (2018-2022)

	2018 rok	2019 rok	2020 rok	2021 rok	2022 rok
Ambulatoryjna opieka zdrowotna - porady lekarskie	45 942	47 474	43 435	47 638	50 803

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W Mieście i Gminie Łasin funkcjonują 3 apteki oraz nie funkcjonuje żaden punkt apteczny.

1.2.5. Działalność organizacji pozarządowych

Miasto i Gmina Łasin posiada uchwalony Program współpracy Miasta i Gminy Łasina z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2024 rok. Celem głównym programu jest budowanie społeczeństwa obywatelskiego

oraz zwiększenie stopnia zaspokojenia potrzeb społecznych. Współpraca gminy z organizacjami pozarządowymi obejmuje sferę zadań publicznych wymienionych w art. 4 ust. 1 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, będących zadaniami własnymi gminy, o których mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r., poz. 40 z późn. zm.).

Współpraca gminy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami może być prowadzona:

- 1) w formie finansowej poprzez zlecanie organizacjom pozarządowym i innym podmiotom
- 2) w formie pozafinansowej.

Gmina zleca organizacjom pozarządowym i innym podmiotom w pierwszej kolejności realizację zadań publicznych określonych w programie, jako priorytetowe po przeprowadzeniu otwartych konkursów ofert.

Gmina może zlecić organizacji pozarządowej lub innemu podmiotowi, po złożeniu oferty, realizację zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu ofert na zasadach określonych w art. 19a ustawy.

Określa się priorytetowe zadania publiczne, które mogą być zlecane do realizacji organizacjom pozarządowym i innym podmiotom:

- 1) z zakresu nauki, edukacji, oświaty i wychowania,
- 2) zakresu wpierania i upowszechniania kultury fizycznej,
- 3) z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
- 4) z zakresu krajoznawstwa, turystyki oraz wypoczynku dzieci i młodzieży,
- 5) z zakresu pomocy społecznej,
- 6) z zakresu porządku i bezpieczeństwa publicznego,
- 7) z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym,
- 8) z zakresu ochrony i promocji zdrowia,
- 9) z zakresu działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,
- 10) z zakresu promocji i organizacji wolontariatu,
- 11) z zakresu wsparcia rozwoju ekonomii społecznej.

Listę organizacji pozarządowych na terenie Miasta i Gminy Łasin przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Organizacje pozarządowe Miasta i Gminy Łasin

L.p.	Nazwa	Cel działania	Rok wpisu do KRS
1.	Związek Zawodowy Pracowników Ochrony Zdrowia przy Samodzielnym Publ. Z.O.Z. Im. Macieja z Miechowa w Łasinie	Ochrona praw, godności i interesów pracowników ochrony zdrowia.	2001
2.	Ochotnicza Straż Pożarna w Zawdzkiej Woli	Zapobieganie pożarom, udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń, informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony.	2001
3.	Fundacja Ochrona Zdrowia i Rehabilitacja Niepełnosprawnych	Udzielenie wsparcia materialnego i finansowego, prowadzenie warsztatu terapii zajęciowej, sprawowanie opieki nad osobami dotkniętymi patologią społeczną i	2001

		ubóstwem.	
4.	Ochotnicza Straż Pożarna w Szczepankach	Zapobieganie pożarom, udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń, informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony.	2001
5.	Ochotnicza Straż Pożarna w Szywałdzie	Zapobieganie pożarom, udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń, informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony.	2001
6.	Ludowy Klub Sportowy "Piast"	Popularyzacja, rozwój i stałe podnoszenie poziomu sportu kwalifikowanego propagowanie i organizowanie sportu masowego ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.	2001
7.	Stowarzyszenie Charytatywne "Dobro i Przyjaźń" na rzecz Pomocy Polakom na Kresach w Łasinie	Pomoc materialna potrzebującym: rodziny, szkoły, stowarzyszenia itp. uzyskiwanie sponsorów do majątku, działanie na rzecz nawiązywania kontaktów rodzin z Łasina oraz byłych kresów, zacieśnienie więzów łączności Polaków na kresach z ojczyzną, szerzenie kultury narodowej wśród Polaków na Litwie, Ukrainie i Białorusi.	2001
8.	Ochotnicza Straż Pożarna w Zawdzie	Zapobieganie pożarom, udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń, informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony.	2002
9.	Ochotnicza Straż Pożarna w Szonowie	Zapobieganie pożarom, udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń, informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony.	2002
10.	Ochotnicza Straż Pożarna w Łasinie	Zapobieganie pożarom, udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń, informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony.	2002
11.	Stowarzyszenie Wspierające Rozwój Sołectwa Jakubkowo	Wszechstronny rozwój regionu, wspieranie demokracji i budowania społeczeństwa obywatelskiego w lokalnej społeczności.	2008
12.	"Stowarzyszenie Wspomagania Wsi Nogat"	Wspieranie wszechstronnego i zrównoważonego rozwoju społecznego i gospodarczego wsi, inicjowanie i wspieranie działalności kulturalnej, organizacja imprez, wspieranie	2008

		inicjatyw społecznych na rzecz budowy dróg i sieci telekomunikacyjnych na wsi, prowadzenie działalności turystycznej i krajoznawczej, aktywna walka z bezrobociem.	
13.	Stowarzyszeni z Rozwoju Sołectwa Jankowice "Jedność"	Wszechstronny rozwój sołectwa Jankowice.	2008
14.	"Światło Dla Wsi Szczepanki"	Troska o rozwój wiedzy rolników organizacja kursów, aktywizacja ludności wiejskiej, organizacja punktów informacyjnych z zakresu UE, nauka języków obcych, organizacja działań kulturalnych, działanie dla ochrony zdrowia, życia, mienia przed klęskami żywiołowymi, wspieranie inicjatyw budowy dróg i telekomunikacji, pomoc osobom niepełnosprawnym.	2009
15.	Związek Hodowców Koni Ras Zimnokrwistych	Reprezentowanie potrzeb, obrona praw i interesów hodowców koni ras zimnokrwistych.	2009
16.	Stowarzyszenie Przyjaciół Łasińskiego Jagiellończyka	Inspirowanie, aktywizowanie i integrowanie absolwentów oraz sympatyków szkoły na rzecz wszechstronnego rozwoju szkoły.	2013
17..	Stowarzyszenie Seniorzy - "Złota Jesień"	Ochrona i promocja zdrowia seniorów, dostosowana do ograniczeń jakie wynikają z zaawansowanego wieku seniora.	2016
18.	Feniks Łasin	Skupia ono wokół siebie grupę młodych zawodników, którzy reprezentują miasto w rozgrywkach seniorskiej piłki nożnej na poziomie B klasy. Stowarzyszenie oprócz udziału w rozgrywkach sportowych działa na rzecz zwierząt bezdomnych we współpracy z Centrum Opieki nad Zwierzętami w Grudziądzu.	2023

Źródło: Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2021-2027 / Goniec Ratuszowy – grudzień 2023

1.2.6. Bezpieczeństwo

Polityka bezpieczeństwa są to działania administracyjne mające na celu realizację przedsięwzięć związanych z tworzeniem i wykorzystaniem potencjału ochronnego, w celu zapobiegania i przeciwdziałania różnego rodzaju zagrożeniom. Realizacja skutecznej polityki bezpieczeństwa w gminie jest podstawowym zadaniem samorządu terytorialnego. Od tego jak będzie ona zorganizowana, będzie zależał rozwój gminy. Realizacja polityki bezpieczeństwa będzie też uzależniona od występujących zagrożeń. Pożądane są także działania mające na celu wykorzystanie istniejącego potencjału organizacji pozarządowych, działających w formie pracy społecznej. Koordynowanie działań i kierunków rozwoju tych organizacji będzie pomocne w reagowaniu na zagrożenia, które godzą w bezpieczne życie i rozwój gminy.

Jednostką właściwą w sprawach ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie Miasta i Gminy Łasin jest Komenda Miejska Policji w Grudziądzu.

W poniższej tabeli zebrano najważniejsze informacje z Policji dotyczące bezpieczeństwa na terenie Miasta i Gminy Łasin.

Tabela 12. Interwencje i zdarzenia na terenie Miasta i Gminy Łasin w latach 2018-2022

Interwencje i zdarzenia	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Interwencje publiczne	476	558	816	924	717
Interwencje domowe	132	111	116	69	96
Niebieskie karty	13	16	19	26	15
Wypadki	1	4	1	4	2
Kolizje	71	89	54	83	58
Zabici	-	1	-	1	-
Ranni	1	3	1	3	2

Źródło: Komenda Miejskiej Policji w Grudziądzu

Jak wynika z powyższej tabeli w ostatnich latach znacząco zwiększyła się łączna liczba podjętych interwencji publicznych. Z kolei liczba interwencji domowych, wydanych niebieskich kart, wypadków, kolizji oraz rannych wahała się.

Z kolei jeżeli chodzi o bezpieczeństwo drogowe to bilans zabitych osób wynosił przez badany okres 2.

Obecnie na terenie Miasta i Gminy Łasin działa sześć jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP Łasin, OSP Szonowo, OSP Szczepanki, OSP Szywałd, OSP Zawdzka Wola, OSP Zawda). Jednostki te finansowane są przez Miasto i Gminę Łasin, na podst. art. 32 ust. 1 p.1 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych (Dz.U. z 2024 r., poz. 233), w zakresie zapewnienia, stosownie do posiadanych sił i środków:

- 1) obiektów, terenów, pojazdów i sprzętu specjalistycznego, środków ochrony indywidualnej, umundurowania i środków łączności oraz ich utrzymania;
- 2) ubezpieczenia strażaków ratowników OSP i kandydatów na strażaków ratowników OSP oraz członków młodzieżowych drużyn pożarniczych i dziecięcych drużyn pożarniczych, w tym ubezpieczenia grupowego, od odpowiedzialności cywilnej i od następstw nieszczęśliwych wypadków, podczas wykonywania powierzonych zadań;
- 3) badań lekarskich strażaków ratowników OSP przeprowadzanych w celu stwierdzenia braku przeciwwskazań do udziału w działaniach ratowniczych;
- 4) badań lekarskich kandydatów na strażaków ratowników OSP przeprowadzanych w celu stwierdzenia braku przeciwwskazań do udziału w szkoleniu podstawowym przygotowującym do bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych.

W gminie Łasin w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym funkcjonują dwie jednostki (OSP Łasin i OSP Szonowo). Na podstawie § 20 statutu OSP wszystkie jednostki w gminie Łasin powołały spośród swoich członków czynnych jednostki operacyjno – techniczne (JOT), w celu podejmowania działań ratowniczych w czasie pożarów, klęsk żywiołowych, zagrożeń ekologicznych,

katastrof i innych zdarzeń zagrażających życiu, zdrowiu, mieniu oraz środowisku naturalnemu mieszkańców miasta i gminy Łasin. Ustalono, że jednostka OSP Łasin tworzy JOT kategorii I, jednostka OSP Szonowo tworzy JOT kategorii II, OSP Szynwałd i OSP Zawdzka Wola utworzyły JOT kat. III a dwie jednostki zaliczono do IV kategorii (OSP Zawda i OSP Szczepanki). Jednostki OSP Łasin i OSP Szonowo z racji przynależności do Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego posiadają system selektywnego alarmowania syreną elektryczną uruchamianą ze Stanowiska Kierowania Komendy Miejskiej PSP w Grudziądzu, wspomagany systemem powiadamiania ratowników za pomocą SMS-ów (e-Remiza), a pozostałe jednostki są zdolne do podejmowania ograniczonych działań ratowniczych w czasie pożarów oraz miejscowych zagrożeń na terenie miejscowości, będącej siedzibą tej Ochotniczej Straży Pożarnej.

Tabela 13. Zestawienie ilości zdarzeń, zastępów oraz ratowników na terenie Miasta i Gminy Łasin w latach 2018 - 2022

	Rok 2018			Rok 2019			Rok 2020			Rok 2021			Rok 2022		
	Ilość	Załóg	Strażaków	Ilość	Załóg	Strażaków	Ilość	Załóg	Strażaków	Ilość	Załóg	Strażaków	Ilość	Załóg	Strażaków
Pożary	43	53	278	54	54	369	38	50	259	48	82	424	50	68	468
Miejscowe zagrożenia	147	173	906	143	181	878	126	154	745	258	313	1589	232	252	1108
Alarmy fałszywe	2	2	11	1	1	6	1	1	5	2	3	18	0	0	0

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy Łasin

Zgodnie z powyższą tabelą w roku 2022 odnotowano 50 pożarów, co było liczbą najwyższą w badanym okresie, za wyjątkiem roku 2019, kiedy było ich 54. Z kolei jeżeli chodzi o miejscowe zagrożenia to w roku 2022 było ich 232 i wynik ten był również najwyższym spośród wszystkich badanych lat, za wyjątkiem roku 2021, gdzie było ich 258. Jeżeli chodzi o alarmy fałszywe to w 2022 roku nie odnotowano ich w ogóle, podczas gdy w badanych latach poprzednich zdarzały się w ilości od 1 do 2.

2. Sfera przestrzenna

2.1. Środowisko przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe

2.1.1. Rzeźba terenu

Rzeźba terenu Miasta i Gminy Łasin związana jest z działalnością lądolodu zlodowacenia bałtyckiego, stadium poznańskiego, fazy krajeńsko-wąbrzeskiej. Cechuje się bardzo dużym zróżnicowaniem hipsometrycznym i genetycznym form terenu.

Maksymalne deniwelacje terenu osiągają tu ponad 85 m. Wyznaczają je dno doliny Osy (44,8 m n.p.m.) i kulminacja pogórza morenowego, położone w kierunku wschodnim od wsi Zawda (130,0 m n.p.m.). Teren Miasta i Gminy Łasin to wysoczyzna morenowa falista. W nieznaczej części jest płaska. Morena denna płaska zajmuje niewielkie obszary w rejonie miejscowości: Wybudowania Łasińskie, Szonowo i Stare Błonowo. Zalega z reguły na wysokości 100,0 m n.p.m. Morena denna falista występuje na wysokości 100-120 m n.p.m. Wysoczyzna morenowa zbudowana jest z miększej warstwy gliny zwałowej z niewielkimi wkładkami piasków. Wśród moreny dennej falistej występują liczne pagórki morenowe. Są głównie chaotycznie rozrzucone na obszarze całej gminy. Jedynie w rejonie wsi Zawda, Huta Strzelce oraz Święte występują większe skupiska pagórków. Znajdują one przedłużenie w kierunku wschodnim, wyznaczając na linii tzw. „moren łasińskich” ostatni na terenie woj. toruńskiego postój lądolodu. Pagórki osiągają maksymalne wysokości bezwzględne rzędu 120 – 130 m n.p.m. oraz wysokości względne wynoszące około 10 m. Nachylenia zboczy pagórków są znaczne i osiągają ponad 6°. Pagórki wyróżniają się zróżnicowaną budową geologiczną. Na powierzchni występuje najczęściej glina zwałowa różnej miąższości. Pod nią znajdują się piaski, żwiry i mułki. Na skutek zdenudowania gliny zwałowej budują utwory piaszczyste. Obszar wysoczyzny urozmaicają bardzo liczne tutaj formy wklęsłe wytopiska, rynny subglacjalne i doliny rzeczne. Wytopiska, najczęściej drobne i płytkie, rozrzucone są gęsto po obszarze całej gminy. Największą tego typu formę zajmuje płytkie i zarastające jezioro Szynwałd. Dna większych wytopisk zajmują utwory organiczne. Dość licznie reprezentowane są rynny subglacjalne, występujące w zachodniej i południowej części gminy. Największa z nich to rynna jeziora Nogat. Odsłonięte krawędzie wysoczyzny dochodzą tu do 20 m wysokości. Lustro wody jeziora Nogat zalega na wysokości 76,8 m n.p.m. Przyległa wysoczyzna morenowa znajduje się na poziomie około 95 m n.p.m.

Pod względem podziału na jednostki geologiczno-tektoniczne, obszar gminy znajduje się w granicach syneklizy perybałtyckiej, która jest częścią większej jednostki – platformy wschodnioeuropejskiej. Jak podaje literatura, osady platformy prekambryjskiej przykryte są kompleksem skał paleozoicznych, na który składają się serie osadów: kambru, ordowiku, syluru i permu. Utwory mezozoiczne reprezentowane są przez osady triasu, jury kredy. Podłoże kompleksu osadów czwartorzędowych stanowią utwory paleogenu oraz neogenu. Osady czwartorzędu pokrywają w całości starsze wymienione wcześniej utwory składające się z gliny zwałowej, ich zwietrzliny oraz piasków i żwirów lodowcowych. Na terenie gminy wykonano wiele badań, podczas których nawiercono poziom gliny zwałowej o miąższości 4,4 m, tzw. poziom lodowcowy odpowiadający zlodowaceniowi Liwca. Zlodowacenia środkowopolskie reprezentowane są przez osady kompleksów zlodowaceń: Odry (31,5 m) oraz Warty (31,6 m).

Osady zlodowacenia Wisły (zlodowacenia północnopolskie) występują powszechnie na powierzchni obszaru lub miejscami przykryte są osadami holocenu.

Zasadnicze elementy rzeźby tworzącej dzisiejszą powierzchnię terenu zostały ukształtowane w czasie recesji ostatniego lądolodu. Powstał wtedy charakterystyczny krajobraz młodoglacjalny z licznymi pagórkowatymi wysoczyznami, równinami sandrowymi, zagłębieniami bezodpływowymi, torfowiskami oraz jeziorami. Na Pojezierzu Iławskim wyróżniają się rynny lodowcowe, które zostały wykorzystane przez liczne jeziora, będące charakterystycznym elementem krajobrazu.

2.1.2. Gleby

Basen Grudziądzki charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem typologicznym, rodzajowym i gatunkowym gleb, co jest uwarunkowane przede wszystkim cechami budowy geologicznej, rzeźbą terenu oraz stosunkami wodnymi. Powoduje to duże zróżnicowanie bonitacyjne gleb.

Gmina Łasin jest gminą typowo rolniczą bazującą na glebach o wysokiej wartości użytkowej. Obszar gminy Łasin stanowią gleby brunatnoziemne typ brunatne właściwe. Są to gleby biologicznie czynne z próchnicą typu mull bądź mull-moder. Odczyn gleb oraz stopień wysycenia zasadami waha się w szerokich granicach w zależności od warunków klimatycznych, a przede wszystkim od ilości odpadów atmosferycznych oraz od przepuszczalności skały macierzystej.

Na podstawie mapy glebowo-rolniczej wykonanej przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach, stwierdzić można, iż gmina posiada bardzo korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa. W gminie przeważają grunty najwyższych kompleksów gleb ornych: 2-pszennego dobrego oraz 3-pszennego wadliwego, tworzonego przez gleby brunatne właściwe. Występują one na glinach, glinach średnich, glinach lekkich oraz piaskach gliniastych lekkich. W okolicach Szembruku, Bukowca, Szczepanek, w Szonowie i Plesewie występują gleby należące do kompleksu żytniego bardzo dobrego, tworzonego przez gleby bielcowe i pseudobielcowe, które zostały wytworzone z piasków gliniastych lekkich. Gleby te są strukturalne i mają dobrze wykształcony poziom próchniczny. Przy odpowiednim nawożeniu i umiejętnej uprawie, osiągają wyższy stopień kultury przez co często dają możliwość uprawy tych samych roślin co na kompleksach wyższych (pszennych). Gleby kompleksu 5 żytniego dobrego, znajdują się w okolicy Jakubkowa i Małych Szczepanek. Tworzą je gleby brunatne właściwe wylugowane i kwaśne, wytworzone z piasków gliniastych lekkich zalegających na zwięźlejszym podłożu. Gleby te są wrażliwsze na warunki atmosferyczne (susze) i wymagają odpowiednich zabiegów agrotechnicznych w celu poprawy uprawy typowych na tych glebach upraw żyta oraz ziemniaków. Marginalnie występuje tu kompleks 6-żytni słaby oraz 7-żytni bardzo słaby. W okolicach miejscowości Nowe Mosty, Wybudowanie Łasińskie i Nowe Jankowice występuje najsłabszy spośród występujących w gminie kompleks gleb ornych 8-zbożowo-pastewny słaby. Na podstawie kryteriów bonitacyjnych spośród kompleksów trwałych użytków zielonych wyznaczono kompleksy: 2z-użytków zielonych średnich (zaliczane do III i IV klasy bonitacyjnej) oraz 3z-użytków słabych i bardzo słabych (zaliczane do V i VI klasy bonitacyjnej). Kompleksy 2z znajdują się w obniżeniach terenów rowów melioracyjnych drobnych cieków uchodzących do jeziora Łasińskiego oraz jeziora Święte. Kompleks ten tworzą gleby mułowo-torfowe i torfowo-mułowe. Kompleks 3z zlokalizowany jest w dolinach rzek Łasinki i Gardęgi oraz zmeliorowanych podmokłych łąkach, które zlokalizowane są w południowej części gminy.

2.1.3. Szata leśna

Teren Miasta i Gminy Łasin charakteryzuje się niskim poziomem lesistości. Pod względem wskaźnika lesistości gmina zajmuje przedostatnie miejsce spośród wszystkich gmin powiatu grudziądzkiego. Powierzchnia lasów na terenie Miasta i Gminy Łasin wynosi 693,20 ha, co stanowi 5,1% ogólnej powierzchni gminy. Jest to wartość zdecydowanie niższa niż średnia dla powiatu grudziądzkiego (14,5%) i niższa niż dla województwa kujawsko-pomorskiego (23,5%).

Tabela 14. Lasy na terenie Miasta i Gminy Łasin

	2012	2017	2022
Grunty leśne ogółem (ha)	703,00	701,84	701,28
Lasy ogółem (ha)	695,90	694,00	693,20
Lesistość w %	5,1	5,1	5,1
Grunty leśne publiczne ogółem (ha)	554,80	553,64	554,92

Grunty leśne prywatne ogółem (ha)	148,20	148,20	146,36
Lasy publiczne ogółem (ha)	547,70	545,80	546,84
Lasy prywatne ogółem (ha)	148,20	148,20	146,36

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS BDL

Lasy występują wyspowo w północnej części obszaru w okolicach wsi Szywna i Nowe Jankowice. Jedynie zwarty kompleks układający się w stosunkowo trwały ciąg jest związany z doliną Osy i jej prawobrzeżnego dopływu – Łasinki. Dolinę Łasinki i Osy oraz jej stoki porastają wielogatunkowe lasy liściaste typu grądu. Na zboczach rozwija się grąd typowy z dębem, ale także z lipą, grabem, klonem zwyczajnym. U podnóżu zboczy i częściowo w dolinie wykształca się grąd niski. Wyraźnie większą powierzchnię zajmuje kompleks w dolnym odcinku Łasinki, gdzie na zboczach oraz w strefie krawędziowej dominują dęby i buki, a w wilgotnych obniżeniach - łęg olszowy z wyjątkowo bujnym runem. W runie dominuje pokrzywa zwyczajna, niecierpek pospolity, gwiazdnica gajowa, ostrożeń warzywny, wiązówka błotna. Niewielkie płaty roślinności występują na północ od Łasina i są związane z obniżeniami bagiennymi z charakterystyczną dla tego siedliska florą.

2.1.4. Wody powierzchniowe i podziemne

Wody powierzchniowe

Rzeki

Teren Miasta i Gminy Łasin położony jest w dorzeczu Wisły, w zlewni rzeki Osy i jej prawego dopływu – Gardęgi. Największą rzeką na terenie Gminy jest przepływająca na granicy z Gminą Świecie nad Osą – rzeka Osa. Powierzchnia dorzecza Osy wynosi 1605,03 km². Całkowita długość rzeki wynosi 109,8 km, w tym na odcinku 51 km przepływa na terenie województwa kujawsko – pomorskiego. Jej prawym dopływem przepływającym przez północno zachodnią część Gminy jest rzeka Gardęga (powierzchnia zlewni 309,6km²). Gardęga przepływa przez północno – zachodnią część Gminy, dalej podmokłymi łąkami płynie w rejonie Pawłowa, skąd wpływa do jeziora Nogat. Ciek posiada długość 52,7 km, zaś powierzchnia zlewni wynosi 323,2 km. Wypływa z niego w południowo – wschodniej części Gminy w kierunku miejscowości Szembruk i płynie w głębokiej dolinie, która jest użytkowana rolniczo.

Przez obszar Gminy przepływają mniejsze ciek wodne np. Struga Łasińska biorąca swój początek z olsowego torfowiska niskiego w okolicy Czajki, skąd przepływa przez podmokłe łąki, grunty rolne i odchodzące od niej rowy melioracyjne, które odwadniają je. Następnie wpływa do Jeziora Łasińskiego i wypływa z niego w okolicy Szonowa, gdzie ponownie płynie w otoczeniu gruntów rolnych. W okolicy Jakubkowa płynie leśnym parowem oraz zlokalizowana jest w obszarze chronionego krajobrazu.

Jeziora

Na terenie Miasta i Gminy Łasin zlokalizowanych jest 10 jezior o powierzchni powyżej 1,0 ha. Zajmują one łącznie powierzchnię 465,8 ha i magazynują ok. 14049,7 tys. m³ wody. Zdecydowana większość jezior charakteryzuje się niewielkimi głębokościami, nie przekraczającymi 6,0 m. Najgłębsze jest jezioro Nogat, którego maksymalna głębokość wynosi 23,0 m.

Tabela 15. Zestawienie jezior na terenie Miasta i Gminy Łasin

Lp.	Nazwa jeziora	Powierzchnia [ha]	Objętość [tys. m ³]	Głębokość maksymalna [m]
1.	Łasińskie (Zamkowe)	155,2	2 325,1	5,2
2.	Nogat	117,7	8 578,1	23,0
3.	Święte	60,9	1 214,1	3,2
4.	Kuchnia	56,9	1 299,6	5,1
5.	Szynwałd	35,5	399,2	2,2
6.	Łasińskie Małe	18,4	206,6	3,0
7.	Małe Szczepanki I	7,5	-	-
8.	Nowe Błonowo	6,5	-	-
9.	Zawada	4,7	-	-
10.	Małe Szczepanki II	2,5	-	-
-	Razem	465,8	14 049,7	-

Źródło: Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2021-2027

Największym z wymienionych zbiorników jest Jezioro Łasińskie (Zamkowe) zlokalizowane w sąsiedztwie Miasta Łasin. Ma ono powierzchnię zwierciadła wody wynoszącą 155,2 ha, wyspy zajmują 2,5 ha. Jezioro to charakteryzuje się niewielką głębokością maksymalną sięgającą 5,2 m przy głębokości średniej 1,5 m. Linia brzegowa ma długość 6400 m. Jezioro otoczone jest pasem roślinności wodnej wynurzonej, która zajmuje powierzchnię 15,2 ha, przy czym 90 % porasta teren wzdłuż linii brzegowej. Lokalizacja zbiornika jest wyjątkowo niekorzystna ze względu na sąsiedztwo ośrodka miejskiego oraz brak zadrzewień i zalesień wzdłuż jeziora, co powoduje, że jest ono zasilane w znacznym stopniu zanieczyszczonymi wodami ze spływu powierzchniowego. Jezioro Łasińskie poprzez dopływ połączone jest z Jeziorem Małym leżącym w jego sąsiedztwie. Zbiorniki te stanowią pewnego rodzaju zespół akwenów. Jezioro Małe ma powierzchnię 18,4 ha, głębokość średnią 1,1 m przy głębokości maksymalnej 3,0 m. Długość linii brzegowej wynosi 2 100 m.

Kolejnym zespołem dwóch, leżących w niewielkiej odległości i połączonych ze sobą za pośrednictwem rzeki Gardęgi zbiorników są jeziora Nogat i Kuchnia. To ostatnie tylko częściowo znajduje się na terenie Gminy Łasin. Są one zlokalizowane w północnej części Gminy. Większym z nich jest jezioro Nogat o powierzchni 117,7 ha i głębokości średniej 7,3 m przy maksymalnej wynoszącej 23,0 m. Długość linii brzegowej wynosi 8,8 km. Jezioro jest więc zbliżone wielkością do Jeziora Łasińskiego, posiada kształt rynnowy o przebiegu południowym.

Głównym źródłem zasilającym w wodę jest rzeka Gardęga, spływ powierzchniowy i dopływ z jeziora Szynwałd oraz dopływ spod Błonowa. Lokalizacja zbiorników sprawia, iż podlegają one działaniu czynników wynikających z ukształtowania terenu, rodzaju działalności i typu pokrycia powierzchni zlewni. Rozmiar oddziaływania terenu zlewni na jeziora ilustruje fakt, iż tereny zadrzewione lub zalesione stanowią tylko 7,1% jej ogólnej powierzchni, a mają one decydujące znaczenie dla ograniczenia ilości zanieczyszczeń rozproszonych. Jezioro Kuchnia jest dwukrotnie mniejsze od jeziora Nogat, ma ono powierzchnię 56,9 ha i głębokość średnią 2,3 m przy głębokości maksymalnej 5,1 m. Linia brzegowa ma długość 5 500 m, jezioro jest zasilane wodami rzeki Gardęgi.

Kolejnym jeziorem leżącym na terenie Gminy jest jezioro Święte. Ma ono powierzchnię 60,9 ha, charakterystyczna jest jego niewielka głębokość średnia wynosząca tylko 2,0 m. Maksymalne sondowanie wykonano do głębokości 3,2 m. Ostatnim z uwzględnionych zbiorników jest jezioro Szynwałd połączone ciekim z jeziorem Nogat. Jezioro Szynwałd ma powierzchnię 35,5 ha i głębokość średnią 1,1 m przy poziomie maksymalnym 2,2 m. Długość linii brzegowej wynosi 2,1 km.

Omówione zbiorniki pełnią funkcję retencyjną. Jest to ich funkcja podstawowa.

Wody podziemne

Miasto i Gmina Łasin pod względem hydrogeologicznym należy do Regionu Mazurskiego. Obszar ten posiada mało skomplikowaną budowę geologiczną. Podstawowe poziomy wodonośne występują w osadach czwartorzędu i trzeciorzędu. W obrębie osadów czwartorzędowych występują dwie warstwy wodonośne. Zwierciadło wody z czwartorzędowego poziomu wodonośnego stabilizuje się na głębokości 20 – 30 m, druga poniżej 100 m. Zgodnie z mapą hydrogeologiczną teren Gminy posiada spodziewaną wodonośność podłoża dla studni normalnej wynoszącą od 5 – 60 m³/h. Wody czwartorzędowe i trzeciorzędowe na obszarze Miasta i Gminy Łasin nie stanowią strategicznego zbiornika wód podziemnych, który podlegałby wysokiej ochronie.

Zagrożenie powodziowe

Na obszarze Miasta i Gminy Łasin wyznaczono obszary szczególnego zagrożenia powodzią w zlewni rzeki Osy oraz jej prawego dopływu – Gardęgi (czyli obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q 1%) oraz obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q 10%)).

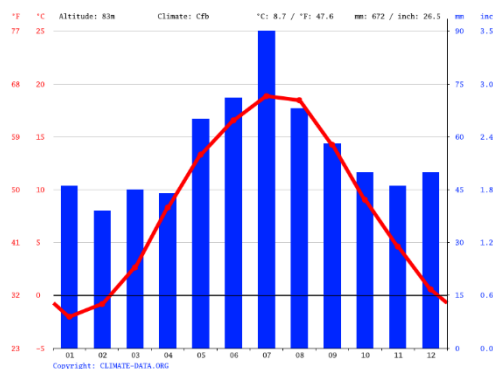
Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią stosuje się przepisy odrębne wynikające z ustawy Prawo wodne z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. 2023, poz. 1478).

2.1.5. Klimat

Wg <https://pl.climate-data.org> na terenie Miasta i Gminy Łasin klimat wg klasyfikacji Köppena-Geigera Cfb. jest umiarkowanie ciepły. Występują tu znaczne opady deszczu przez cały rok, nawet w najsuchsze miesiące. Średnia roczna temperatura wynosi 8.7 °C. W tym obszarze średnioroczne opady to 672 mm.

Na kolejnym wykresie przedstawiono klimatogram Miasta i Gminy Łasin.

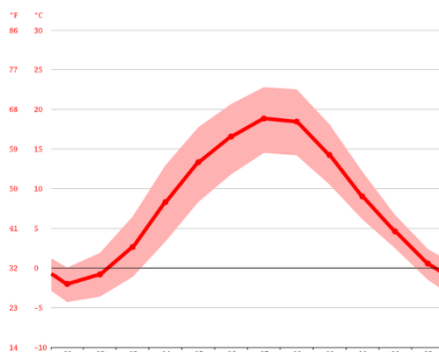
Wykres 5. Klimatogram Miasta i Gminy Łasin

Źródło: <https://pl.climate-data.org>

Najsuchszym miesiącem jest luty. Występują w tym czasie opady na poziomie 39 mm. Ze średnią 90 mm, największe opady występują w miesiącu lipcu.

Wykres 6. Wykres temperaturowy Miasta i Gminy Łasin

Źródło: <https://pl.climate-data.org>

Ze średnią 18.9 °C, lipiec jest najcieplejszym miesiącem. Styczeń ma najniższą średnią temperaturę w ciągu roku, wynosi ona -2.0 °C.

Wykres 7. Tabela klimatu Miasta i Gminy Łasin

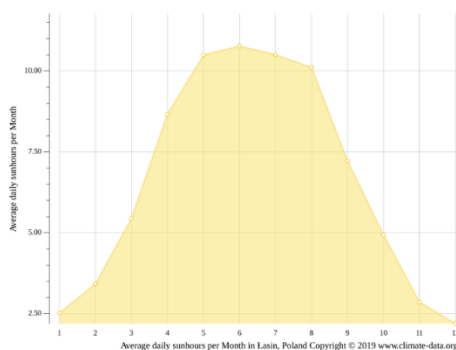
	styczeń	lut	marzec	kwiecień	maj	czerwiec	lipiec	sierpień	wrzesień	październik	listopad	grudzień
Śr. Temperatura (°C)	-2	-0.8	2.6	8.3	13.3	16.6	18.9	18.5	14.3	9	4.6	0.6
Min. Temperatura (°C)	-4.3	-3.6	-1.1	3.3	8.3	11.8	14.5	14.2	10.5	6.1	2.5	-1.5
Max. Temperatura (°C)	0	1.9	6.5	13	17.7	20.7	22.8	22.5	18.1	12.2	6.7	2.4
Opady / Opady deszczu (mm)	46	39	45	44	65	71	90	68	58	50	46	50
Wilgotność(%)	85%	83%	77%	70%	70%	70%	72%	71%	74%	80%	87%	86%
Deszczowe dni (d)	8	7	8	7	9	9	10	8	7	7	7	8
Godziny słoneczne (g)	2.5	3.4	5.4	8.7	10.5	10.8	10.5	10.1	7.2	4.9	2.9	2.2

Źródło: <https://pl.climate-data.org>

Opady wahają się na poziomie 51 mm pomiędzy najsuchszym a najmokrzejszym miesiącem. W trakcie roku, średnia temperatura waha się o 20.9 °C.

Miesiąc o największej wilgotności względnej to listopad (86.62 %). Miesiąc o najniższej wilgotności względnej to maj (69.54 %). Miesiąc z największą liczbą dni deszczowych to lipiec (13.10 dni). Miesiąc o najniższej liczbie to wrzesień (9.67 dni).

Wykres 8. Godziny słoneczne Miasta i Gminy Łasin

Źródło: <https://pl.climate-data.org>

Miesiącem z największą ilością słonecznych godzin dziennie jest czerwiec, w którym jest średnio 10.5 godzin słonecznych. Miesiąc z najmniejszą ilością słonecznych godzin dziennie to styczeń ze średnio 2.19 godzinami słonecznymi dziennie. W sumie w styczniu jest 67.9 godzin słonecznych. Przez cały rok liczy się około 2413.57 słonecznych godzin. Średnio w miesiącu jest 79.14 godzin słonecznych.

2.1.6. Ochrona przyrody

Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody prowadzonym przez Generalną Dyrekcję Ochrony Środowiska na terenie Miasta i Gminy Łasin znajdują się następujące formy ochrony przyrody:

Rezerваты przyrody:

Dolina Osy:

Wysokie walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe pozwoliły na utworzenie na terenie Gminy różnorodnych form ochrony prawnej, zarówno wielkoobszarowej jak i indywidualnej. Na obszarze Gminy znajduje się jeden uznany rezerwat przyrody "Dolina Osy". Rezerwat o całkowitej powierzchni 667,92 ha został uznany Zarządzeniem Ministra Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 13 czerwca 1994 r. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych dolnego odcinka doliny rzeki Osy z niezmienioną szatą roślinną. W skład rezerwatu wchodzi tereny gmin Rogóźno, Gruta i Łasin. Powierzchnia rezerwatu na terenie Gminy Łasin wynosi 216,15 ha. Ochroną objęto części obrębów miejscowości Nowe Mosty, Szczepanki i Przesławice.

Na terenie rezerwatu obowiązują m.in. zakazy: pozyskiwania, niszczenia i uszkodzenia drzew i innych roślin, wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów i innych nieczystości, wydobywania skał, minerałów i torfu, niszczenia gleby i zmiany sposobu jej użytkowania, stosowania środków chemicznych w gospodarce leśnej, zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, ruchu pojazdów poza drogami publicznymi.

Obszary chronionego krajobrazu:

Doliny Osy i Gardęgi:

Walory krajobrazowe doliny Osy, stanowiącej jednocześnie południową granicę Gminy, wchodzi w skład 159,62 km² obszaru chronionego krajobrazu „Doliny Osy i Gardęgi”. Zadecydowała o tym malowniczo wcinająca się dolina rzeczna w otaczającą wysoczyznę morenową z silnie urzeźbioną strefą zbocową. Do tego obszaru zalicza się również dolinę rzeki Gardęgi, która na odcinku od Jeziora Kuchnia do Jeziora Nogat jest północno zachodnią granicą Gminy, a także rynnę Jeziora Nogat.

Obszary Natura 2000:

Dolina Osy:

Na terenie Gminy znajduje się Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 Dolina Osy.

Jest to obszar zatwierdzony w styczniu 2011 roku jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty. Jest on Specjalnym Obszarem Ochrony Siedlisk. Posiada powierzchnię 2 183,69 ha. Rozciąga się wzdłuż dolin rzek Osy i Gardęgi.

Tworzy go grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny oraz żyzne buczyny. W mniejszym udziale spotkać tu można: łęgowe lasy dębowo – wiązowo – jesionowe, łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie, starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki, torfowiska przejściowe oraz trzęsawiska. W sąsiedztwie starorzeczy znajdują się łąki (na terasie zalewowej) lub bardzo strome zbocza doliny z wielogatunkowymi drzewostanami

(grądami, buczynami, olsami). Spośród fauny wymienionej w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG można spotkać tu: mopka, minoga rzeczny. Teren jest silnie podmokły i grząski. W wielu miejscach utworzyły się niedostępne i silnie zarośnięte mokradła. Na tym odcinku do rzeki uchodzi kilka stałych i okresowych krótkich cieków zasilanych wodami podziemnymi.

Głównym przedmiotem ochrony są siedliska leśne. Obszar wyróżnia się dużą powierzchnią naturalnych płatów lasów grądowych. W dużej części lasów liściastych w składzie dominuje: buk zwyczajny. Zespoły związane z siedliskami wilgotnymi i mokrymi zajmują mniejszą powierzchnię. Ich występowanie ogranicza się do wąskich, dolnych partii dolin rzecznych i obejmuje 2 typy łągów. Poza zbiorowiskami leśnymi na dnie dolin rzecznych występują łąki i pastwiska, urozmaicone niekiedy przez skupienia lub smugi zadrzewień i zakrzewień oraz szuwały.

Na Obszarze obowiązują ustalenia ochronne obowiązujące na Obszarze Chronionego Krajobrazu Doliny Osy i Gardęgi, rezerwatu przyrody Dolina Osy, strefach ochronnych wokół gniazd bielika i orlika krzykliwego oraz użytkach ekologicznych.

Pomniki przyrody:

Pomniki przyrody są ważnym elementem składowym krajobrazu, podnoszą jego piękno, posiadają wysokie walory dydaktyczne i edukacyjne. Na terenie Miasta i Gminy Łasin występuje 26 pomników przyrody. Występujące pomniki są twórami przyrody żywej. Są to pojedyncze drzewa i skupienia drzew.

Użytki ekologiczne:

Na terenie Miasta i Gminy Łasin występują także liczne użytki ekologiczne. Istotnym powodem tworzenia użytków ekologicznych jest potrzeba objęcia ochroną niewielkich powierzchniowo obiektów, ale cennych pod względem przyrodniczym, o dużym znaczeniu dla zachowania unikatowych zasobów genowych. Z reguły nie mogły one zostać objęte ochroną rezerwatową ze względu na niewielką powierzchnię i mniejszą rangę walorów przyrodniczych. Użytki ekologiczne należą do obiektowych, czyli indywidualnych form ochrony przyrody. Na terenie Gminy znajdują się 23 użytki ekologiczne. Tą formą ochrony obejmuje się pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów środowisk. Stanowią je śródleśne bagna oraz podmokłe łąki i pastwiska w Dolinie Osy na terenach w zarządzie nadleśnictwa Jamy.

2.1.7. Turystyka i rekreacja

Atrakcje turystyczne:

Na terenie Miasta i Gminy Łasin znajduje się wiele miejsc posiadających wyjątkowe walory przyrodnicze. Ze względu na posiadane cechy takie jak: urozmaiconą rzeźbę terenu, obecność terenów leśnych i jezior, stanowiących o wysokich walorach krajobrazowych, niektóre obszary są predysponowane do rozwoju funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych.

Ze względu na osobliwe walory krajobrazowe, północno – zachodnia oraz południowo – zachodnia część Gminy leży w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Osy i Gardęgi. Cechy szczególne tego obszaru determinuje obecność trzech dużych jezior – jeziora Nogat, jeziora Kuchnia oraz jeziora Szywałd.

Tereny leżące wzdłuż wschodniej linii brzegowej jeziora Kuchnia, położonego częściowo na terenie Gminy Łasin, ze względu na atrakcyjną lokalizację oraz bliską obecność terenów leśnych, kwalifikowane są do rozwoju funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych. Łagodny brzeg linii jeziora Kuchnia umożliwia lokalizację publicznych kąpielisk. Niewątpliwie tereny przyległe do Jeziora Kuchnia sprzyjają rozwojowi funkcji letniskowych. Wartościowe z punktu widzenia wypoczynku, wydaje się być także sąsiedztwo terenów leśnych, umożliwiające organizację wycieczek krajoznawczych oraz wypoczynku na łonie natury.

Na terenie sołectwa Nogat, położone jest jezioro przepływowe pochodzenia rynnowego, o nazwie Nogat. Jezioro to jest największym jeziorem położonym na obszarze wiejskim Gminy Łasin. Teren leżący wzdłuż zachodniego brzegu Nogatu objęty jest obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, który w części przeznacza te obszary pod rozwój funkcji rekreacyjno- wypoczynkowych. Z uwagi na walory krajobrazowe terenów położonych wzdłuż brzegów Nogatu, również tereny położone po wschodniej części jeziora przeznaczone są do rozwoju funkcji wypoczynkowych.

Zdjęcie 16. Jezioro Nogat

Źródło: *Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2021-2027*

W południowej części miasta Łasina położone jest Jezioro Łasińskie (Zamkowe), przy którym zlokalizowany jest ośrodek wypoczynkowy. W okresie letnim do 2017r., ośrodek skupiał wielu turystów, którym oferował możliwość wypoczynku oraz wiele różnorodnych atrakcji (boiska do gier, plac zabaw, możliwość wypożyczenia sprzętów wodnych). Jednak przez ostatnie dwa lata ośrodek podupadł i znacząco ograniczył ofertę turystyczną, dzierżawca zaniedbał teren oraz nie przygotowywał na okres lata kąpieliska. W chwili obecnej prowadzona jest procedura związana z przejęciem od dzierżawcy terenu ośrodka.

Corocznie jezioro jest zarybiane, w związku z czym wzdłuż jego brzegów można spotkać wielu miłośników wędkowania.

Zdjęcie 17. Ośrodek wypoczynkowy nad Jeziorem Zamkowym

Źródło: *Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2021-2027*

Ze względu na postępujący proces eutrofizacji wód, większość jezior w Gminie charakteryzuje się słabą przydatnością gospodarczą i turystyczną. Przykładowo Jezioro Zamkowe znajduje się w sferze pozaklasowej czystości wód. W celu poprawy istniejącego stanu, w przyszłych latach powinno się dążyć do poprawy jakości wód, co w przypadku rozwoju publicznych kąpielisk, mogłoby przyczynić się do wzrostu atrakcyjności turystycznej.

Łączność komunikacyjną miasta z miejscowością Jakubkowo zapewnia most na jeziorze Zamkowym. Tereny zlokalizowane wzdłuż północnej linii brzegowej jeziora Łasińskiego, mogą zatem stanowić potencjalny obszar rozwoju funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych dla mieszkańców miasta.

Na szczególną uwagę zasługują nie przekształcone działalnością ludzką obszary znajdujące się w granicach Rezerwatu Przyrody Dolina Osy oraz Specjalnego obszaru ochrony Natura 2000 Dolina Osy PLH040033, ustanowione w celu ochrony naturalnego koryta rzeki Osy oraz ukształtowania sąsiadujących z nią terenów. Obszary wokół rzeki Osy porośnięte są lasami, w których można spotkać różnorodne gatunki roślin i zwierząt. Z uwagi na restrykcyjne zakazy obowiązujące na terenie Rezerwatu i Obszaru Natura 2000, nie ma możliwości rozwoju funkcji turystycznych na tych obszarach, jednakże trzeba podkreślić ich ogromne walory krajobrazowe. Warto przy tym zaznaczyć, że tereny rolne znajdujące się w sąsiedztwie obszarów objętych formami ochrony przyrody preferowane są do rozwoju funkcji turystycznych, w tym przede wszystkim agroturystyki. W tym względzie istotne dla Gminy byłyby promocja i zachęcanie społeczności lokalnej, zwłaszcza wśród gospodarstw małoobszarowych, do zakładania gospodarstw agroturystycznych i promocji zdrowej żywności.

Ponadto na terenie Miasta i Gminy Łasin istnieje wiele obiektów sportowych i placów zabaw, służących na co dzień mieszkańcom oraz gościom Gminy Łasin. Place zabaw i kompleksy boisk sportowych stwarzają szereg możliwości uprawiania sportu i aktywnego wypoczynku (obiekty te zostały wymienione w rozdziale 1.2.1 Kultura i sport).

Ponadto usługi turystyczno-rekreacyjne na obszarze Miasta i Gminy Łasin świadczą:

1) „Muzeum” Pożarnictwa Ziemi Pomorskiej w Łasinie:

Powstało w 1976 r. z inicjatywy Zarządu Miejsko – Gminnego Związku OSP. Znajduje się w nim sprzęt pożarniczy używany na przełomie XIX i XX wieku, pochodzący z okolicznych straży pożarnych. Wśród eksponatów są sikawki strażackie na drewnianych kołach z lat 1885 – 1915, pierwszy sztandar łasińskiej jednostki ufundowany w 1910 roku, piętnastometrowa drabina na kołach drewnianych wykonana przez łasińskiego rzemieślnika w 1897 r. na specjalne zamówienie dla łasińskiej straży, motopompy z okresu międzywojennego oraz drobne wyposażenie służące dawniej strażakom jak np. trójkąt, prądownice, bekadła alarmowe, topory, bosaki, pasy skórzane, czapki rogatywki, mundury, hełmy. Muzeum posiada również wiele pamiątkowych zdjęć z okresu międzywojennego i powojennego, dokumentujących ważne wydarzenia z życia straży pożarnej.

Zdjęcie 18. „Muzeum” Pożarnictwa Ziemi Pomorskiej w Łasinie

Źródło: Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2021-2027

2) Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Łasinie:

Z obiektów ośrodka korzystają mieszkańcy Miasta i Gminy Łasin oraz przyjezdni. Mogą spędzać tu czas wolny, brać udział w różnych zajęciach dla dzieci, młodzieży oraz seniorów. Kilka

razy w roku obiekty ośrodka są przekształcane w sale wystawowe. Szczegóły zostały opisane już wcześniej, w rozdziale 1.2.1 Kultura i sport niniejszej Strategii Rozwoju.

Szlaki turystyczne:

Atrakcję stanowią również utworzone na bazie zasobów Miasta i Gminy Łasin szlaki o walorach rekreacyjno-edukacyjnych:

Tabela 16. Zestawienie szlaków turystycznych występujących na terenie Miasta i Gminy Łasin

Rodzaj szlaku	Opis
Pieszy	Nazwa: Szlak czerwony Brodnica - Łasin Opis: Trasa przebiega Brodnica – Kruszyny- Grzybno-Bobrowo- Wądryń – Lembarg- Jaguszewice Jabłonowo Pom.- Buk Pom. - Płowężek- Lisnowo – Szonowo - Łasin. Długość: 55 km

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Łasin

2.1.8. Dziedzictwo kulturowe

Gmina ma powierzone przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego prowadzenie spraw związanych z utrzymaniem grobów i cmentarzy wojennych znajdujących się na terenie naszej gminy. W związku z tym, że gmina zobowiązana jest posiadać Gminną Ewidencję Zabytków oraz Gminny Program Opieki nad Zabytkami UCHWAŁĄ NR LII/431/2023 RADY MIEJSKIEJ ŁASIN z dnia 19 grudnia 2023 r. przyjęto Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta i Gminy Łasin na lata 2024-2027.

Rodzaje i ilość zabytków została przedstawiona w poniższej tabeli:

Tabela 17. Zabytki na terenie Miasta i Gminy Łasin

Rodzaj zabytku	Ilość
Zabytki nieruchome	357
Stanowiska archeologiczne	479

Źródło: Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta i Gminy Łasin na lata 2024-2027

Poniżej przedstawiono krajobraz kulturowy i zabytki o najwyższym znaczeniu dla Miasta i Gminy Łasin.

Obiekty sakralne:

Kościół parafialny p.w. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Łasinie:

Zlokalizowany w pd.-wsch. części starego miasta, przy ul. Kościelnej prowadzącej na rynek starego miasta. W końcu XIII w. zapewne wzniesiono pierwotny kościół salowy. Jego mury częściowo zachowały się we wsch., płn. i zach. ścianie nawy. W 1628 r. został spalony przez Szwedów. W 1647 r. odbudowano prezbiterium, a w latach 1710-19 odbudowa nawy. W XX w. rekonstrukcja szczytu wsch. na wzór pierwotny. Kościół gotycki z elementami późnorenansowymi i barokowymi.

Zdjęcie 19. Kościół parafialny p.w. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Łasinie

Źródło: Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2021-2027

Kościół orientowany, usytuowany fasadą w pierzei ulicy Kościelnej. Po pd. stronie kościoła rozciąga się cmentarz porośnięty starodrzewem. Murowany z cegły ceramicznej, fundament z kamienia. Prezbiterium zamknięte prostą ścianą, przy pd. ścianie prostokątna zakrystia i otwarta do prezbiterium prostokątna kaplica. Nawa prostokątna, dzielona dwoma parami filarów środkowych, na osi od pn. kwadratowa kruchta. Korpus nawy i prezbiterium opięty szkarpami, w narożach ukośnymi. Pod kaplicą, przy ścianie zakrystii krypta. Prezbiterium wraz z przybudówką pd. mieszczącą kaplicę, zakrystię i ponad ni emporę – kryte wspólny dachem siodłowym. Nawa o ścianach wyższych, kryta dachem siodłowym. Kruchta pn. Niska, kryta daszkiem dwuspadowym. Nawa o elewacjach ceglanych w starszej partii ścian w układzie wendyskim, w nowszych gotyckim, na cokole kamiennym z ociosanego granitu. Otwory okienne ostrołukowe. Wyposażenie kościoła głównie barokowe i późniejsze.

Kościół parafialny p.w. św. Wawrzyńca w Szczepankach:

Kościół został zbudowany z fundacji zakonu krzyżackiego w I poł. XIV w., gotycki, zniszczony w czasie wojny trzynastoletniej. W latach 1609-1610 został odnowiony staraniem proboszcza łańskiego. Już w latach 1626-1629 zniszczyły go ponownie wojska szwedzkie. Kilkadziesiąt lat później, w 1670 r., kościół wzmiankowany był jeszcze jako ruina. Odbudowany na początku XVIII w., wyremontowany i powiększony o zakrystię został na przełomie XIX i XX w.

Zdjęcie 20. Kościół parafialny p.w. św. Wawrzyńca w Szczepankach

Źródło: Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2021-2027

Kościół orientowany, murowany z cegły w układzie gotyckim, na cokole z kamienia polnego. Posiada korpus salowy na rzucie prostokąta oraz kwadratową, czterokondygnacyjną wieżę po stronie zach. Prezbiterium nie zostało wydzielone zewnętrznie z bryły korpusu. Wieża w narożach wzmocniona została prawie na całej wysokości masywnymi, trójuskokowymi przyporami, dwie przypory umieszczono także we wsch. narożnikach korpusu. Proste elewacje korpusu ozdobiły

jedynie od wschodu trzy duże, ostrołucznie zamknięte blendy. W jednej z nich, środkowej, osadzono okno. Kolejne cztery ostrołuczne, średniej wielkości okna przebito regularnie od pd., natomiast w ścianie pn. nie utworzono żadnego. Główną ozdobą kościoła uczyniono szczyt wsch., siedmioosiowy. Wieża uzyskała surowy wygląd przypominający konstrukcje obronne. Jej mury przepruto tylko małymi otworami okiennymi oraz z trzech stron zdwojonymi przeźroczami na najwyższej kondygnacji z dzwonami.

Kościół parafialny p.w. św. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Szynwałdzie:

Kościół gotycki z późnorenesansową kaplicą. W 1594 r. nastąpiła przebudowa świątyni. Murowany z cegły w układzie gotyckim. Korpus nawowy na planie zbliżony do kwadratu z czterokondygnacyjną wieżą od strony zach., przybudówką od strony pd. oraz trójbocznie zamkniętym, niższym i węższym prezbiterium od strony wsch. Do pd. boku prezbiterium przylega dobudówka, która pełni funkcję zakrystii, kruchty bocznej na dole i dawnej łoży kolatorskiej. Do elewacji pn. przylega kwadratowa kaplica. Cały świątynia jest oskarpowany dwuskokowo.

Zdjęcie 21. Kościół parafialny p.w. św. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Szynwałdzie

Źródło: *Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2021-2027*

Kościół p.w. św. Barbary w Świętem:

Kościół zlokalizowany w pn. części wsi. Parafia założona zapewne ok. 1300 r., w tym czasie powstał prawdopodobnie pierwszy kościół, wzmiankowany w źródłach z 1366 r. Uległ on zniszczeniu w XV lub XVI w. Parafię erygowano na nowo w XVIII w. Obecny kościół wzniesiony został w 1723 r. lub 1736 r. Świątynia remontowana w 1918 r., w latach 1962 - 1966 oraz ostatnio pod koniec XX w.

Zdjęcie 22. Kościół p.w. św. Barbary w Świętem

Źródło: *Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2021-2027*

Kościół orientowany, na rzucie prostokąta. Prezbiterium zamknięte trójbocznie, z przybudówkami po bokach, mieszczącymi zakrystię od pn. i składzik od pd. Szerszy korpus trójnawowy z kruchtą od zach. Fundamenty nawy i prezbiterium wraz z aneksami przy prezbiterium –

kamienne. Fundament pod kruchtą prawdopodobnie betonowy. Nawa i prezbiterium wraz z aneksami przy prezbiterium i sygnaturką – w konstrukcji zrębowej. Szczyty nawy w konstrukcji szkieletowej. Kruchta na podmurówce z cegieł prawdopodobnie w konstrukcji szkieletowej. Na zewnątrz kościół szalowany pionowymi deskami z listwami na stykach. Korpus nawowy przykryty wysokim dachem dwuspadowym. Prezbiterium kryte wysokim dachem pięciospadowym. Kruchta z dachem dwuspadowym, półszczytowym, a przybudówki z dachami pulpitowymi. Wyposażenie barokowe.

Klasztor ss. Karmelitanek Bosych p.w. Matki Bożej Nieustającej Pomocy i św. Józefa:

Klasztor pochodzi z lat 20-tych XX w. Budynek klasztorny jest murowany z cegły, otynkowany, na planie litery „L”, podpiwniczony.

Zdjęcie 23. Klasztor ss. Karmelitanek Bosych p.w. Matki Bożej Nieustającej Pomocy i św. Józefa

Źródło: Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2021-2027

Założenia dworsko-parkowe:

Na terenie Miasta i Gminy Łasin występują założenia przestrzenne zespołów podworskich obejmujące poza częścią rezydencjonalną także zabudowę folwarczną z podwórzem gospodarczym, kolonię mieszkaniową pracowników folwarku oraz dawne sady i ogrody użytkowe. Pochodzą przeważnie z XIX/XX w. Zespoły takie zlokalizowane są w: Bogdankach, Goczałkach, Jakubkowie, Nogacie, Nowych Jankowicach, Klarnowie, Plesewie, Przesławicach, Szczepankach, Małych Szczepankach, Szonowie Szlacheckim, Szywnałdzie, Szywnałdziku (obecnie teren wsi Szywnałd), Święte (obecnie pozostałości jedynie parku), Wydrznie/Gordanowie, Wydrznie i Zawdzie.

Zespół pałacowo-folwarczny w Bogdankach:

Zespół w Bogdankach złożony jest z trzech wyodrębnionych, funkcjonalnych części: rezydencjonalnej z pałacem i parkiem krajobrazowym, podwórza folwarcznego i dawnej kolonii mieszkalnej robotników folwarcznych. Część rezydencjonalna zajmuje zach. fragment zespołu ujęty łukiem drogi do Łasina, od wschodu sąsiaduje z podwórzem gospodarczym. Od południa znajduje się neogotycki pałac, frontem skierowany na wschodzie ku podwórzcu folwarcznemu, murowany, o rozczłonkowanej bryle. Pałac został założony na planie prostokąta. Jest obiektem wolnostojącym i częściowo podpiwniczonym. Ma poddasze użytkowe. Składa się z korpusu głównego. Obiekt posiada trzy kondygnacje z ryzalitem na osi głównej i przylegającej do niego w części północnozachodniej czterokondygnacyjnej wieży oraz skrzydła bocznego od strony wschodniej.

Zdjęcie 24. Zespół pałacowo-folwarczny w Bogdankach

Źródło: dipp.info.pl

Zespół folwarczny w Nogacie:

Zespół tworzy zabudowę wokół prostokątnego podwórza folwarcznego. Został on silnie zniekształcony późniejszą, poparcelacyjną zabudową z k. XIX w. i pocz. XX w. Po południowej i wschodniej stronie założenia rozciąga się park, aż do brzegu jeziora Nogat, z zachowanym częściowo starodrzewem. Architektura zespołu jest ceglana o prostych bryłach i oszczędnym detalu architektonicznym. Po parcelacji zespół został przekształcony w gospodarstwa rolnicze, a poszczególne budynki dostosowano do nowych funkcji i przebudowano.

Zdjęcie 25. Zespół folwarczny w Nogacie

Źródło: www.polskiezabytki.pl

Zespół pałacowo-folwarczny w Nowych Jankowicach:

Zespół złożony jest z trzech części: rezydencjonalnej z pałacem i parkiem, rozległego podwórza folwarcznego i pozostałości dawnej kolonii robotników folwarcznych. Pałac wybudowano w latach 1848 – 1850. Jest to budynek murowany na planie prostokąta, podpiwniczony, o silnie urozmaiconej bryle z czworoboczną wieżą od północy. Po II wojnie światowej w pałacu działała Państwowa Stadnina Koni specjalizująca się w hodowli rasowych koni pociągowych.

Zdjęcie 26. Zespół pałacowo-folwarczny w Nowych Jankowicach

Źródło: www.polskiezabytki.pl

Zespół folwarczny w Szonowie Szlacheckim:

Zespół położony jest przy drodze, od drogi oddzielony niewielkim jeziorkiem. Bezpośrednio za jeziorkiem wznosi się spichlerz z bocznymi aneksami magazynowymi, murowany, na planie prostokąta, z wnętrzem jednoprzestrzennym. Zabudowania dworskie usytuowane są w głębi, w otoczeniu parku. Budynek dworu wzniesiono na planie nieregularnym z dwoma bocznymi ryzalitami. Jest to obiekt dwukondygnacyjny.

Zdjęcie 27. Zespół folwarczny w Szonowie Szlacheckim

Źródło: www.polskiezabytki.pl

Zespół folwarczny w Szynwałdzie:

Zespół folwarczny usytuowany jest w centrum wsi. Dawne podwórze folwarczne zajmowało prostokątny teren, obecnie układ jest słabo czytelny. Z dawnego układu zachował się staw, usytuowany niegdyś w centrum podwórza. Z zabudowy folwarcznej zachowały się stodoła w zachodniej pierzei oraz stajnia w południowej pierzei. W południowo-wschodnim narożniku podwórza zachował się dawny dwór wzniesiony w 2 połowie XIX wieku. Powstał on na wcześniejszych fundamentach XVII wiecznego dworu. Jest to budynek klasycystyczny, wzniesiony na planie prostokąta, murowany z cegły i otynkowany, piętrowy oraz cały podpiwniczony. Pośrodku elewacji frontowej znajduje się ryzalit zwieńczony trójkątnym szczytem. Bardziej bogato prezentuje się elewacja ogrodowa z jońskim portykiem kolumnowym, który dźwiga taras pierwszego piętra. Wszystkie elewacje dworu zdobione są w klasycystycznym detalu architektonicznym. Pałac posiada dach czterospadowy, który pokryty jest eternitem. W dwutraktowych wnętrzach nie zachowało się jego wyposażenie.

Zdjęcie 28. Zespół folwarczny w Szynwałdzie

Źródło: www.odznaka.kuj-pom.bydgoszcz.pttk.pl

Cmentarze i pomniki pamięci:

Na terenie gminy Łasin zidentyfikowano 32 cmentarze. Dużą część z nich to cmentarze ewangelickie (łącznie 17). Położone są przeważnie w obrębie wsi lub w niedalekiej odległości od zabudowań, przy drodze. Zdarzają się również takie, które usytuowane są w dość sporym oddaleniu, w lesie (np. Bogdanki, Nowe Mosty, Święte). Na jednym z nich zachowana jest aleja drzew prowadząca do cmentarza łącząca się z parkiem dworskim (Nowe Jankowice). Cmentarze te datowane są na XIX oraz na pocz. XX w. Stan ich zachowania jest przeważnie zły, obecnie są nieczynne, często zaniedbane, porośnięte krzewami i samosiejkami, ze szczątkowo zachowanymi nagrobkami, które często są uszkodzone. Mają nieczytelny układ kompozycji zieleni jak i układ nagrobków. Często są słabo widoczne w terenie poprzez silne zalesienie. Nagrobki występują w postaci obudowy grobowej z lastrico oraz w postaci mogił ziemnych obłożonych kamieniami. Ważne jest, aby na cmentarzach tych prowadzone były bieżące prace porządkowe w celu polepszenia ich stanu zachowania (wycięcie samosiewek drzew i krzewów, renowacja zachowanych nagrobków, oznakowanie obiektów poprzez tablice informacyjne, ogradzanie terenu).

Na terenie gminy znajdują się także cmentarze katolickie (łącznie 9). Należą do nich cmentarze przykościelne (Łasin, Szczepanki, Święte, Szynwałd) oraz cmentarze parafialne, nieprzykościelne (Łasin, Strzelce, Szczepanki). Najstarszy z nich to cmentarz przykościelny w Łasinie i Szynwałdzie z XIV w. oraz w Świętych z XV w., natomiast pozostałe pochodzą z XIX w. lub XX w. Większość z nich prezentuje dobry stan zachowania, są zadbane, dobrze utrzymane, na bieżąco prowadzone są na nich prace porządkowe. Dwa z nich (Szonowo Szlacheckie, Zawdzka Wola) obecnie jest nieużytkowana, w złym stanie, mocno porośnięta roślinnością, słabo widoczna w terenie.

Na terenie gminy występują ponadto dwa cmentarze choleryczne (Huta Strzelce, Plesewo) z ok. poł XIX w. Usytuowane są poza zabudowaniami, obecnie bardzo słabo widoczne w terenie.

W Łasinie istnieje również cmentarz komunalny przy ul. Radzyńskiej, z 1960 r. oraz cmentarz żydowski. z 1818 r., usytuowany w pld. - zach. części miasta, przy drodze wyjazdowej do Radzyna, przy cmentarzu komunalnym. Pierwotnie otoczony murem, którego naprawę po raz ostatni przeprowadzono w 1973 r. Po przyłączeniu Pomorza do Polski i wyjeździe Żydów z Łasina w 1923 r. został sprzedany magistratowi. W 1939 r. opuszczony cmentarz zniszczyli Niemcy. Cmentarz zlikwidowany, obecnie parking przed cmentarzem komunalnym.

Ponadto w Łasinie występują cmentarze wojenne: mogiła zbiorowa pomordowanych mieszkańców Łasina w latach 1939-1945 oraz cmentarz miejsce pamięci narodowej "Magdalenka", obydwa usytuowany przy ul. Dworcowej.

Oprócz powyższych cmentarzy, w Łasinie istniał także cmentarz przy dawnym kościele pw. św. Marii Magdaleny (kościół parafialny w miejscowości Łasińska Wieś). Znajdował się on przy obecnej ul. Dworcowej, w pobliżu kościoła. Po II wojnie szwedzkiej wraz ze zniszczeniem kościoła

uległ on dewastacji, a z czasem wiadomości o nim zanikły. W Łasinie był również tzw. "cholernik", na którym prawdopodobnie grzebano ludzi, którzy zmarli wskutek zarazy w 1710 r. na cholerę lub dżumę. Cmentarz ten znajdował się za Jeziorem Łasińskim.

2.2. Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura techniczna

2.2.1. Infrastruktura transportowa

Drogi

Na układ drogowy Gminy składają się drogi o znaczeniu gminnym, powiatowym, wojewódzkim i krajowym. Atutem Miasta i Gminy Łasin jest położenie w pobliżu dużych ośrodków miejskich województwa kujawsko-pomorskiego takich, jak: Grudziądz (28 km), czy Brodnica (46 km).

Na sieć w/w dróg składają się:

- 1) Drogi krajowe:
 - W mieście Łasin status tej drogi krajowej mają ulice: Odrodzenia, Warszawska, Grudziądzka i Młyńska.
- 2) Drogi wojewódzkie:
 - Droga wojewódzka nr 538 relacji Radzyń Chełmiński – Łasin – Nowe Miasto Lubawskie – Rozdroże k. Nidzicy (województwo warmińsko – mazurskie).
- 3) Drogi powiatowe:
 - Droga powiatowa nr 1365C relacji Gardeja (województwo pomorskie) – Łasin, w mieście
 - Łasin status tej drogi powiatowej mają ulice: Dworcowa i 700 – lecia,
 - Droga powiatowa nr 1367C relacji Nogat – Wydrzno,
 - Droga powiatowa nr 1368C relacji Szembruczek – Nowe Mosty,
 - Droga powiatowa nr 1369C relacji Bukowiec – Stare Błonowo,
 - Droga powiatowa nr 1370C relacji Wydrzno – Gordanowo,
 - Droga powiatowa nr 1371C relacji Szynwałd – Stare Błonowo,
 - Droga powiatowa nr 1372C relacji Szynwałd – Łasin, w mieście status tej drogi
 - powiatowej posiada ulica Żeromskiego,
 - Droga powiatowa 1373C relacji Szynwałd – Jankowice,
 - Droga powiatowa 1374C relacji Strzelce – Jankowice,
 - Droga powiatowa nr 1375C relacji Jankowice – Święte,
 - Droga powiatowa nr 1376C relacji Jankowice – Plesewo,
 - Droga powiatowa nr 1377C relacji Plesewo – granica województwa,
 - Droga powiatowa nr 1386C relacji Nowe Mosty – Szczepanki,
 - Droga powiatowa nr 1387C relacji Nowe Mosty – Bogdanki,
 - Droga powiatowa nr 1388C relacji Łasin – Lisnowo,
 - Droga powiatowa nr 1389C relacji Bogdanki – Plesewo,
 - Droga powiatowa nr 1390C relacji Bogdanki – Lisnowo,
 - Droga powiatowa nr 1392C relacji Słup – Mędrzyce,
- 4) Drogi gminne:
 - Ulice miejskie: ul. Zamkowa, ul. Aleja Młodości, ul. Bratkowa, ul. Cicha ul. Farna, ul. Jaśminowa, ul. Kamionka, ul. Kardynała Wyszyńskiego, ul. Konarskiego, ul. Kościelna, ul. Kościuszki, ul. Krótka, ul. Kwiatowa, ul. Liliowa, ul. Lipowa, ul. Łąkowa, ul. Marii Curie Skłodowskiej, ul. Ogrodowa, ul. Okrężna, ul. Olimpijska, ul. Piaskowa, ul. Podgórna, ul. Podmurna, ul. Radzyńska, ul. Różana, ul. Rynek, ul. Rzeźnicka, ul. Solna, ul. Spichrzowa, ul. Sportowa, ul. Spółdzielców, ul. Stara, ul. Studzienna, ul. Szkolna, ul. Tulipanowa, ul. Tysiąclecia, ul. Wałowa, ul. Wąska, ul. Wiejska, ul. Wodna, ul. Wrzosowa oraz ul. Żelazna.
 - drogi gminne na obszarze wiejskim:

- o droga gminna nr 041301C relacji Nogat – granica województwa,
- o droga gminna nr 041302C relacji Nogat – granica województwa – Szynwałd,
- o droga gminna nr 041303C relacji Nogat – granica województwa,
- o droga gminna nr 041304C relacji Szynwałd – granica województwa,
- o droga gminna nr 041305C relacji Szynwałd – granica województwa,
- o droga gminna nr 041306C relacji Szynwałd – Strzelce,
- o droga gminna nr 041307C relacji Krzyżówka – Wybudowania Łasińskie,
- o droga gminna nr 041308C relacji droga gminna nr 0141303C – granica województwa,
- o droga gminna nr 041310C relacji Szynwałd – Zawda,
- o droga gminna nr 041311C relacji droga powiatowa w Nowych Mostach – droga krajowa nr 16 w Nowych,
- o droga gminna nr 041312C relacji Kozłowo – granica województwa,
- o droga gminna nr 041313C relacji Szczepanki – Łasin,
- o droga gminna nr 041314C relacji Jakubkowo – Szonowo,
- o droga gminna nr 041315C relacji Stare Błonowo – Jankowice,
- o droga gminna nr 041316C relacji Zawda – Zawdzka Wola,
- o droga gminna nr 041317C relacji Plesewo – Huta Strzelce,
- o droga gminna nr 041318C relacji Szonowo – granica Gminy,
- o droga gminna nr 041319C droga w miejscowości Huta Strzelce,
- o droga gminna nr 041320C relacji droga powiatowa nr 1367C – granica Gminy,
- o droga gminna nr 041321C relacji droga powiatowa nr 1367C – granica Gminy,
- o droga gminna nr 041322C relacji Zawda – Zawdzka Wola,
- o droga gminna nr 041323C relacji Zawdzka Wola – granica Gminy,
- o droga gminna nr 041324C relacji droga powiatowa nr 1370C w Wydrznie – droga powiatowa nr 1371C,
- o droga gminna nr 041325C droga w Wydrznie,
- o droga gminna nr 041326C relacji Jankowice – Nowe Jankowice,
- o droga gminna nr 041327C relacji droga powiatowa nr 1375C – Nowe Jankowice,
- o droga gminna nr 041328C relacji Szonowo Szlacheckie – Plesewo,
- o droga gminna nr 041329C droga w miejscowości Święte,
- o droga gminna nr 041330C relacji Krzyżówka – granica Gminy,
- o droga gminna nr 041331C relacji droga powiatowa nr 1369 – Nowe Błonowo,
- o droga gminna nr 041332C relacji Nowe Błonowo – Wybudowanie Łasińskie,
- o droga gminna nr 041333C relacji Wybudowanie Łasińskie – Łasin Wybudowanie,
- o droga gminna nr 041334C relacji Goczałki – w stronę jeziora Święte,
- o droga gminna nr 041335C droga w miejscowości Goczałki,
- o droga gminna nr 041336C relacji Goczałki – granica Gminy,
- o droga gminna nr 041337C relacji jezioro Łasińskie – droga wojewódzka nr 538,
- o droga gminna nr 041338C relacji droga gminna 041314C – Szonowo Szlacheckie,
- o droga gminna nr 041339C relacji droga wojewódzka nr 538 – Hermanowo,
- o droga gminna nr 041340C relacji droga wojewódzka nr 538 – Szczepanki – droga wojewódzka nr 538,
- o droga gminna nr 041341C droga w miejscowości Przesławice,
- o droga gminna nr 041342C relacji droga powiatowa nr 1392C – Przesławice.

Długość dróg w poszczególnych kategoriach na terenie Miasta i Gminy Łasin przedstawia poniższa tabela:

Tabela 18. Kategorie i długości dróg na terenie Miasta i Gminy Łasin

Kategoria drogi	Długość [km] – stan na 2022 r.
Krajowe	ok 16 km
Wojewódzkie	ok 11 km
Powiatowe	ok 74,41 km
Gminne	ok 91 km

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Łasin

Drogi asfaltowe gminne w większości po przebudowach w stanie bardzo dobry i dobrym. Drogi gminne o nawierzchni utwardzonej kruszywem bądź gruntowe w stanie niedostatecznym wymagającym wykonania przebudowy z licznymi ubytkami w nawierzchni.

W 2023 r. z zakresu transportu miały miejsce następujące inwestycje:

- Przebudowa drogi gminnej przy ul. Wiejskiej oraz odcinka Łasin-Szczepanki – etap I.
- Nakładka na istniejącą nawierzchnię bitumiczną na ul. Starej.
- Przebudowa drogi gminnej w Nowych Mostach.

Ścieżki rowerowe

Na terenie Miasta i Gminy Łasin istnieje sieć ścieżek rowerowych, której długość na rok 2022 przedstawia poniższa tabela:

Tabela 19. Długości ścieżek pieszo-rowerowych na terenie Miasta i Gminy Łasin

Istniejące ścieżki pieszo-rowerowe	
Odcinek	Długość [km]
ścieżka pieszo-rowerowa nad j. Zamkowym	1,0
ścieżka pieszo-rowerowa Nowe Jankowice – Huta-Strzelce DK16	2,2
ścieżka pieszo-rowerowa ul. Konarskiego i ul. Sportowa	0,55
ścieżka pieszo-rowerowa ul. Tysiąclecia i ul. Wodna	0,45
SUMA	4,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Łasin

Zmieniającą się długość ścieżek rowerowych na przestrzeni ostatnich lat przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 20. Długość ścieżek rowerowych na terenie Miasta i Gminy Łasin [km]

Rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok	2021 rok	2022 rok
drogi dla rowerów ogółem	5,1	5,5	5,5	5,5	5,5

Źródło: GUS BDL.

Jak wynika z powyższej tabeli na terenie Miasta i Gminy Łasin w ostatnich pięciu latach długość ścieżek rowerowych nie uległa zmianie.

Linie kolejowe

Przez teren Gminy Łasin przebiegała linia kolejowa nr 232 relacji Jabłonowo Pomorskie – Prabuty. W 2007 roku linia kolejowa została rozebrana.

Transport publiczny

Komunikacja autobusowa na terenie Miasta i Gminy Łasin wykonywana jest przez prywatnych przewoźników: TOMKAS Jabłonowo Pomorskie na trasie Świecie nad Osą - Łasin - Grudziądz oraz PTO Lipnicki na trasach dowozu dzieci do szkół podstawowych w okresach trwania nauki. Ponadto na terenie Miasta i Gminy Łasin funkcjonują kursy przewozu powiatowego. W roku 2017 Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Grudziądzu Sp. z o. o. zaprzestało świadczenia usług przewozowych z uwagi na małą ilość pasażerów korzystających z transportu. Z przyczyn logistycznych większość osób dojeżdżających do pracy poza teren gminy korzysta z pojazdów prywatnych. Tym samym coraz mniejsze znaczenie z przyczyn ekonomicznych ma transport publiczny, a biorąc pod uwagę nieodpłatne dowożenie pracowników do pracy przez dużych pracodawców, perspektywa rozwoju transportu osobowego publicznego wydaje niezasadna.

2.2.2. Punkty oświetleniowe

Na terenie Miasta i Gminy Łasin znajduje się 535 punktów oświetleniowych. W zdecydowanej większości punkty oświetleniowe stanowią własność Energa Oświetlenie (91,03%), natomiast własność Miasta i Gminy Łasin stanowi 8,97% punktów oświetleniowych na obszarze gminy.

Zestawienie infrastruktury oświetleniowej na obszarze gminy przedstawione zostało w tabeli.

Tabela 21. Infrastruktura oświetleniowa na terenie Miasta i Gminy Łasin

Nazwa elementu	Ilość	Jedn.	Własność Miasta i Gminy Łasin	Własność Energa Oświetlenie
Punkty oświetleniowe	535	szt.	48	487

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Łasin

Długość linii oświetleniowych wynosi 20,321 km. W roku 2022 została dokonana wymiana dotychczasowych opraw na oprawy LED w punktach stanowiących własność Energii Oświetlenie.

2.2.3. Infrastruktura telekomunikacyjna

W 2010 roku wskaźnik dla województwa kujawsko-pomorskiego wynosił 180,8 telefonicznych łączy głównych na 1 000 mieszkańców, w roku 2014 wskaźnik ten wynosił już tylko 113,6, a w 2017 roku jedynie 81,2 (dane: GUS). Spadek zainteresowania telefonią stacjonarną wiąże się z prężnym rozwojem i popularyzacją telefonii komórkowej. Na obszarze gminy występuje zasięg telefonii komórkowej sieci: T-Mobile, Plus, Orange i Play.

Teren Miasta i Gminy Łasin objęty jest budową nowoczesnej sieci światłowodowej, która pozwoli na dostęp do szybkiego szerokopasmowego Internetu, telewizji cyfrowej oraz innych usług telekomunikacyjnych dla mieszkańców gminy. Przedsięwzięcie realizowane jest w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020 Oś Priorytetowa nr 1 „Powszechny dostęp do szybkiego internetu” Działanie nr 1.1 „Wyeliminowanie terytorialnych różnic w możliwościach dostępu do szerokopasmowego internetu w wysokich przepustowościach”, na obszarze województwa łódzkiego, świętokrzyskiego, kujawsko-pomorskiego i warmińsko-mazurskiego. Inwestycję realizuje przedsiębiorstwo telekomunikacyjne – NEXERA Sp. z o.o.

Na około 60% terenu Miasta i Gminy Łasin istnieje możliwość przyłączenia się do sieci światłowodowych.

2.2.4. Gospodarka wodno-ściekowa

Zadania z zakresu zaspakajania potrzeb związanych z zaopatrzeniem w wodę i odbiorem ścieków sanitarnych, realizuje powołana z dniem 1 stycznia 2019r. spółka prawa handlowego Zakład Gospodarki Komunalnej w Łasinie Sp. z o.o. powstała z przekształcenia zakładu budżetowego. Wszystkie udziały w spółce są własnością Miasta i Gminy Łasin.

W roku 2022 r. z sieci wodociągowej korzystało 88,2% mieszkańców.

Tabela 22. Sieć wodociągowa w Mieście i Gminie Łasin

Wskaźnik	Wartość (2018 rok)	Wartość (2019 rok)	Wartość (2020 rok)	Wartość (2021 rok)	Wartość (2022 rok)
długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	185,4	185,9	190,0	190,0	190
woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam ³]	319,7	316,2	317,3	334,2	334,9
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca [m ³]	40,1	40,1	41,8	44,5	44,9
ludność korzystająca z sieci wodociągowej [osoba]	6 981	6 882	6 659	6 609	6 497

Źródło: GUS BDL

Zgodnie z danymi w powyższej tabeli, na terenie Miasta i Gminy Łasin długość czynnej sieci rozdzielczej w latach 2018-2022 uległa zwiększeniu, podobnie jak ilość wody dostarczonej oraz zużycie wody. Zwiększyła się także liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej.

Grupowa Oczyszczalnia Ścieków zlokalizowana w miejscowości Łasin Wybudowanie jest obiektem z lat 80 i 90-tych XX wieku. Funkcjonuje w oparciu o osadnik Imhoffa oraz 4 stawy biologiczne wykonane w oparciu o istniejące zastoiska wodne (w technologii oczyszczalni nie występują zbiorniki betonowe). Napowietrzanie ścieków odbywa się za pomocą przestarzałych, mało wydajnych i wyeksploatowanych aeratorów pływających AP 200 produkcji ówczesnej NRD. Oczyszczalnia nie posiada wyodrębnionej części mechanicznej, a także linii zagospodarowania osadów. Osady są gromadzone bądź na składowisku osadów bądź też pozostają w lagunach (brak możliwości ich usuwania z lagun). Oczyszczalnia nie posiada wyspecjalizowanego punktu zlewnego dla ścieków dowożonych beczkowozami.

W 2022 r. z sieci kanalizacyjnej korzystało 47,2% mieszkańców.

Poniżej przedstawiono tabelę, która zawiera dane liczbowe dotyczące korzystania z sieci kanalizacyjnej.

Tabela 23. Sieć kanalizacyjna w Mieście i Gminie Łasin

Wskaźnik	Wartość (2018)	Wartość (2019)	Wartość (2020)	Wartość (2021)	Wartość (2022)
długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	27,8	27,8	27,8	27,8	27,9
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	296	299	301	306	312
ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną [dam ³]	118,5	124,5	123,4	137,7	138,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	3 726	3 632	3 566	3 552	3 480

Źródło: GUS BDL

Jak wynika z powyższej tabeli w 2022 r. na terenie Miasta i Gminy Łasin długość sieci kanalizacyjnej zwiększyła się podobnie jak przyłącza, jednak były to wartości bardzo małe. Zwiększyła się także ilość odprowadzanych ścieków i ludność korzystająca z sieci.

W 2023 roku został zakończony projekt pn. „Budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej wzdłuż ulicy Sportowej w Łasinie”. Wybudowano 277,7 m sieci wodociągowej z rur polietylenowych o średnicy 110 mm oraz 288,9 m sieci kanalizacji sanitarnej z rur o średnicy 200 mm w celu podłączenia do sieci wod.-kan. istniejących oraz projektowanych nieruchomości.

W bieżącym roku poprzez budowę przyłączy do dz. nr 115/3 obręb Zawda oraz 3/4 obręb Wybudowanie Łasińskie zostały przyłączone do sieci wodociągowej dwie istniejące nieruchomości. Wymieniono odcinek sieci wodociągowej w miejscowości Plesewo o długości 204 m na rury polietylenowe o średnicy 160 mm oraz przebudowano odcinek sieci wodociągowej w miejscowości Szywałd przy budynku OSP.

2.2.5. Sieć gazowa

Infrastruktura gazowa istnieje tylko w mieście Łasin, w związku z czym jedynie mieszkańcy miasta mogą korzystać z gazu sieciowego. Jak wynika z dokumentu pn. Założenia do planu zaopatrzenia Miasta i Gminy Łasin w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe: Miasto Łasin jest zgazyfikowane gazem ziemnym wysokometanowym. Źródłem gazu dla miasta jest gazociąg wysokiego ciśnienia Dn 80 mm relacji Kłódka - Łasin włączony do gazociągu wysokiego ciśnienia Dn 400 mm Włocławek Wybrzeże. Trasa gazociągu Dn 80 mm przebiega wzdłuż drogi Grudziądz-Łasin do stacji redukcyjno-pomiarowej I-go stopnia zlokalizowanej na obrzeżu miasta przy ul. Grudziądzkiej. Gaz do odbiorców rozprowadzany jest siecią gazową niskiego ciśnienia. Redukcja ciśnienia gazu ze średniego na niskie, następuje w dwóch stacjach redukcyjno-pomiarowych II-go stopnia.

W 2022 r. z sieci gazowej korzystało 39,4% mieszkańców.

Tabela 24. Sieć gazowa w Mieście i Gminie Łasin

Wskaźnik	Wartość (2018)	Wartość (2019)	Wartość (2020)	Wartość (2021)	Wartość (2022)
długość czynnej sieci ogółem [m]	19 638	19 638	19 697	19 697	19 697
czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych) [szt.]	406	408	413	419	421
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań przez gospodarstwa domowe [MWh]	4 994,3	4 644,7	5 130,2	6 000,5	5 689,0
ludność korzystająca z sieci gazowej	3 636	3 345	2 997	3 001	2 906

Źródło: GUS BDL

Jak wynika z powyższej tabeli na przestrzeni badanych lat zwiększyła się długość sieci gazowej (o 59 m) oraz przyłączy (o 15 szt.), a co za tym idzie zużycie gazu (o 694,7 MWh). Mocno zmniejszyła się natomiast ludność korzystająca z niego (o 730 osób).

2.2.6. Gospodarka odpadami

Na terenie Miasta i Gminy Łasin usługę odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych, niezamieszkałych oraz nieruchomości zabudowanych domkami letniskowymi i innych nieruchomości zabudowanych prowadzi od 2024 roku Zakład Gospodarki Komunalnej w Łasinie Sp. z o.o.

Tabela 25. Gospodarka odpadami na terenie Miasta i Gminy Łasin

	2018 rok	2019 rok	2020 rok	2021 rok	2022 rok
Odpady zebrane w ciągu roku [t]	1 445,98	1 466,74	1 809,66	2 352,42	2 252,04
Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku [t]	1 049,77	1 006,43	808,08	894,44	909,91
Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca [kg]	131,8	127,6	106,5	119,0	122,1

Źródło: GUS BDL

Liczba odpadów zebranych w ciągu roku na terenie Miasta i Gminy Łasin w 2022 r. wyniosła 2 252,04 ton, z kolei zmieszanych odpadów było 909,91 ton. Na przestrzeni badanych lat obie te wartości ulegały stopniowemu zwiększaniu, a co za tym idzie zmieszane odpady zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca również rosły, a w 2022 roku było to 122,1 kg na osobę.

Ponadto w Gminie funkcjonuje punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK). Właściciele nieruchomości mogą do niego oddawać odpady komunalne powstające w

gospodarstwach domowych, takie jak: tworzywa sztuczne, papier i tekturę, metale i opakowania wielomateriałowe, szkło, przeterminowane leki, zużyte baterie i akumulatory, chemikalia, meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odzież i tekstylia oraz popiół i żużel powstały w procesie spalania, odpady budowlane i rozbiórkowe, zużyte opony oraz odpady zielone, które ulegają biodegradacji.

2.2.7. Energetyka, ciepłownictwo i odnawialne źródła energii

Sieć energetyczna:

Głównym źródłem przesyłu i dostaw energii elektrycznej na terenie Gminy są sieci elektroenergetyczne przesyłowe i rozdzielcze ENERGA SA z głównymi punktami zasilania znajdującymi się w Szonowie i Łasin Wybudowanie.

System ciepłowniczy:

Na terenie miasta i gminy Łasin rozwinięty jest w znacznym stopniu system ogrzewania zbiorowego oraz ogrzewanie indywidualne.

Istniejąca infrastruktura wytwórcza, przesyłowa i odbiorcza podłączona jest do kotłowni miejskiej przy ul Wrzosowej 12.

Kotłownia ZGK przy ul. Wrzosowej aktualnie po modernizacji i składa się z trzech kotłów:

- K1 – WWC 1700 o mocy 1,7 MW kocioł wodny opalany miałem,
- K2 – WWC 1700 o mocy 1,7 MW kocioł wodny opalany miałem,
- K3 – UNI-BIO 900 o mocy 0,9 MW kocioł wodny opalany biomasą (pellet ze słomy).

System ciepłowniczy w Łasinie został pierwotnie zaprojektowany jako system niskoparametrowy z trzema węzłami wymiennikowym i zlokalizowanym i w budynkach przy ul. Tysiącleci a 1, Tysiącleci a 2 i Konarskiego. Pozostałe budynki zaopatrywane były w ciepło na cele grzewcze i przygotowywanie CWU z w/w węzłów ciepłych siecią czteroprzewodową oraz z kotłowni lokalnych.

Dystrybucja ciepła odbywa się z pomocą sieci, która generalnie podzielona jest na następujące kategorie:

- sieć główna, magistralna średnice DN 150 DN 65,
- lokalna sieć czteroprzewodowa średnice DN 50 DN 125 mm,
- przyłącza średnice mniejsze niż średnice DN 100 mm.

Generalnie sieć ciepłownicza pokrywa około 70 % ogólnego zapotrzebowania miasta, a jej długość wynosi ok. 1,08 km sieci głównej i 2,4 km sieci drugorzędnej.

Sieć wybudowana została zgodnie z następującymi i kryteriami projektowymi:

- maksymalna temperatura 110° /90° (zasilanie/powrót),
- ciśnienie: PN 16 (16 atm.)

Nowa sieć ciepłownicza została zaprojektowana z uwzględnieniem optymalnej geometrii jako sieć rozdzielcza.

Rozprowadzanie czynnika grzewczego jakim jest woda o parametrach szczytowo zmiennych przy regulacji ilościowo jakościowej w źródle odbywa się przy zastosowaniu rur w technologii preizolowanej z zastosowaniem technik i samokompensacji. Zastosowano na drodze sieci 3 punkty z zaworami selekcyjnym i odcinającym i z odpowietrzeniem i odwodnieniem.

Odnawialne Źródła Energii:

Dokumentem strategicznym wyznaczającym kierunek proekologicznych zmian na terenie Miasta i Gminy Łasin jest Plan Gospodarki Niskoemisyjnej. Realizacja zadań w nim ujętych ma na

celu redukcję emisji gazów cieplarnianych z terenu miasta i gminy, zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, redukcję zużycia energii finalnej, poprzez podniesienie efektywności energetycznej oraz rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju miasta i gminy Łasin.

W poniższej tabeli zestawiono istniejące i planowane do wybudowania instalacje OZE:

Tabela 26. Instalacje Odnawialnych Źródeł Energii na terenie Miasta i Gminy Łasin

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj instalacji	Istniejąca / Planowana
1.	Wydrzno	Elektrownia wiatrowa	Istniejąca
2.	Szczepanki	Elektrownia wiatrowa	Istniejąca
3.	Szczepanki	Elektrownia wiatrowa	Istniejąca
4.	Szczepanki	Elektrownia wiatrowa	Istniejąca
5.	Zawda	Elektrownia wiatrowa	Istniejąca
6.	Szczepanki	Elektrownia wiatrowa	Istniejąca
7.	Szczepanki	Elektrownia słoneczna	Istniejąca
8.	Zawda	Elektrownia słoneczna	Planowana
9.	Szczepanki	Elektrownia słoneczna	Planowana
10.	Szczepanki	Elektrownia słoneczna	Planowana
11.	Plesewo	Elektrownia słoneczna	Planowana
12.	Szczepanki	Elektrownia słoneczna	Planowana
13.	Przesławice	Elektrownia słoneczna	Planowana
14.	Szczepanki	Elektrownia słoneczna	Planowana
15.	Szczepanki	Elektrownia słoneczna	Planowana
16.	Szonowo	Elektrownia słoneczna	Planowana
17.	Szonowo	Elektrownia słoneczna	Planowana
18.	Nogat	Elektrownia słoneczna	Planowana
19.	Szonowo	Elektrownia słoneczna	Planowana
20.	Plesewo	Elektrownia słoneczna	Planowana
21.	Zawda	Elektrownia słoneczna	Planowana
22.	Jankowice	Elektrownia słoneczna	Planowana

Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Łasin

2.2.8. Mieszkalnictwo

Na terenie Miasta i Gminy Łasin znajdują lokale, położone w budynkach mieszkalnych i mieszkalno-usługowych, będących w całości lub w części (wspólnoty mieszkaniowe) własnością Miasta i Gminy Łasin, w administrowaniu przez Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Łasinie.

Tabela 27. Zasoby mieszkaniowe na terenie Miasta i Gminy Łasin

Lp.	Rodzaj lokalu	Ilość
1.	Komunalne lokale mieszkaniowe	169
2.	Lokale socjalne	4
3.	Lokale użytkowe	11
RAZEM: 184 lokale		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Łasin

Jak wynika z powyższej tabeli na terenie Miasta i Gminy Łasin znajdują się 184 lokale, położone w 53 budynkach. Zdecydowaną większość tych lokali, bo blisko 92% stanowią komunalne lokale mieszkaniowe, mniej jest lokali użytkowych (6%) i socjalnych (2%).

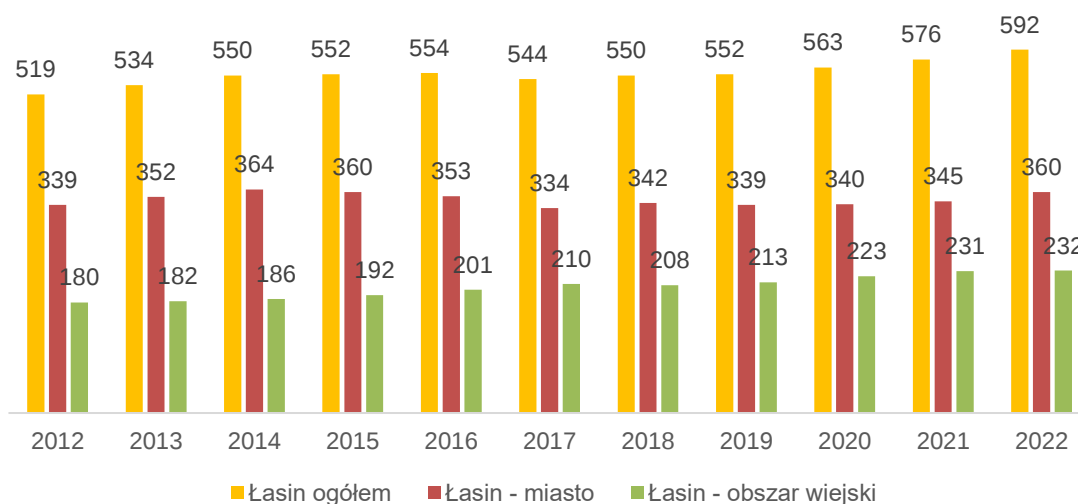
3. Sfera gospodarcza

3.1 Gospodarka

3.1.1. Podmioty Gospodarcze

Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na terenie Miasta i Gminy Łasin według stanu na koniec 2022 roku wynosi 592. W odniesieniu do roku 2012 liczba przedsiębiorstw wzrosła o 14,07%. W ostatnich latach liczba podmiotów gospodarczych systematycznie rośnie.

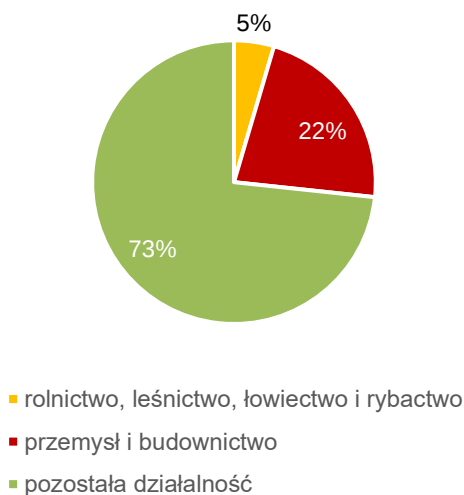
Wykres 9. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Na terenie Miasta i Gminy Łasin najmniej jest przedsiębiorstw działających w branży: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 27. W branży przemysł i budownictwo funkcjonuje 131 firm, natomiast w kategorii: pozostała działalność jest ich 434.

Wykres 10. Podział przedsiębiorstw wg grup sekcji prowadzonej działalności (2022 rok)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Do najważniejszych przedsiębiorstw działających na obszarze Miasta i Gminy należy zaliczyć takie firmy jak:

- Wytwórnia Opakowań Blaszanych „BeczkoPol” Sp. z o.o.,
- Przedsiębiorstwo Handlowo-Transportowe BESPOL Sp. z o.o.,
- Młyny Szczepanki Sp. z o.o.,
- Gospodarstwo Rolne - Andrzej Michalczyk,
- Stadnina Koni „Nowe Jankowice” Sp. z o.o.,
- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna Sprawiedliwość Hermanowo,
- Zakład Gospodarki Komunalnej w Łasinie Sp. z o.o.,
- Zakład Produkcyjno-Handlowy SEKURA M.K. Fladrowscy Spółka Jawna,
- Przedsiębiorstwo Eksploatacji Rurociągów Naftowych PRZYJAŹŃ S.A.

3.1.2. Rolnictwo i leśnictwo

Jedną z mocnych stron Miasta i Gminy Łasin jest wysoka jakość tutejszych gleb. Gmina posiada jedno z najlepszych w powiecie grudziądzkim warunków przyrodniczych do prowadzenia działalności rolniczej.

Poniżej przedstawiono szczegółowy wykaz gruntów stanowiących własność Miasta i Gminy Łasin pogrupowanych wg użytków wskazanych w ewidencji gruntów.

Tabela 28. Przeznaczenie użytkowe gruntów stanowiących własności Miasta i Gminy Łasin

Lp.	Przeznaczenie użytkowe gruntów stanowiących własność Miasta i Gminy	Powierzchnia Gruntów
I	Użytki rolne	85,0673
1	Grunty orne	70,0891
2	Sady	2,8020
3	Łąki	4,8369
4	Pastwiska	3,5185
5	Grunty rolne zabudowane	3,8208
II	Grunty leśne	10,1386
1	Lasy	0,9500
2	Grunty zadrzewione i zakrzewione	9,1886
III	Grunty zabudowane i zurbanizowane	201,3452
1	Tereny mieszkalne	4,4946
2	Tereny przemysłowe	11,3409
3	Tereny zabudowane pozostałe	9,7573
4	Zurbanizowane tereny niezabudowane	-
5	Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	12,3502
6	Tereny komunikacyjne	163,4022
IV	Tereny różne	0,0548
V	Wody	28,3059
VI	Nieużytki	22,8374
Razem powierzchnia gruntów [ha]		347,7492

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy

W strukturze gruntów Miasta i Gminy Łasin użytki rolne stanowią 24,46% powierzchni gminy, grunty leśne – 2,92%, natomiast grunty zabudowane i zurbanizowane – 57,90% powierzchni.

3.1.3. Tereny inwestycyjne

Miasto i Gmina Łasin nie posiada własnych terenów objętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego z przeznaczeniem inwestycyjnym. Posiada jedynie grunty, które można przeznaczyć na działalność inwestycyjną poprzez wydanie decyzji o warunkach zabudowy lub

o lokalizacji inwestycji celu publicznego. Tereny te mają nieduże powierzchnie oraz głównie stanowią grunty klasy III. Tym samym gmina nie posiada przygotowanych terenów inwestycyjnych.

3.1.4. Rynek pracy

Stopa bezrobocia na koniec roku 2022 w powiecie grudziądzkim kształtowała się na poziomie 12,1%, przy średnim poziomie stopy bezrobocia w województwie kujawsko-pomorskim – 7,4%.

Liczbę bezrobotnych na obszarze Miasta i Gminy Łasin na tle danych dla powiatu grudziądzkiego oraz województwa kujawsko-pomorskiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 29. Liczba bezrobotnych na terenie Miasta i Gminy Łasin w latach 2012, 2017, 2022

Jednostka terytorialna	Liczba bezrobotnych		Rok
	Mężczyźni	Kobiety	
Miasto i Gmina Łasin	135	209	2022
Powiat grudziądzki	660	1 012	
Województwo kujawsko-pomorskie	23 215	33 269	
Miasto i Gmina Łasin	160	237	2017
Powiat grudziądzki	749	1 277	
Województwo kujawsko-pomorskie	32 718	48 825	
Miasto i Gmina Łasin	405	558	2012
Powiat grudziądzki	1 742	2 322	
Województwo kujawsko-pomorskie	68 340	80 499	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL

W 2022 r. na terenie Miasta i Gminy Łasin były zarejestrowane 344 osoby bezrobotne. W porównaniu z rokiem 2012 ogólna liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 619 osób (spadek o 64,28%).

Według danych GUS, znaczną część osób bezrobotnych na obszarze gminy w roku 2022 stanowiły kobiety (60,76%). Jest to wartość porównywalna z danymi dla powiatu (60,53%) i niższa niż dla województwa (58,90%).

3.1.5. Budżet Gminy

Z analizy danych dotyczących budżetu Miasta i Gminy Łasin zrealizowanego w latach 2020-2022 w zakresie dochodów, jak i ponoszonych wydatków, wynika że na przestrzeni trzech lat dochody gminy rosły, natomiast wydatki w 2021 roku spadły, by w 2022 r. zdecydowanie wzrosnąć. W 2020 roku dochody Miasta i Gminy Łasin były równe kwocie 49 446 173,50 zł, w 2021 roku – 50 532 025,30 zł, natomiast w 2022 roku wyniosły 60 262 701,77 zł. Największy udział w kwocie ogólnej dochodów Miasta i Gminy Łasin w poszczególnych latach miały dochody bieżące, które w 2022 roku stanowiły 88,37% wszystkich dochodów.

W latach 2020-2022 zmieniały się wydatki ponoszone przez gminę. W 2020 roku były równe kwocie 49 893 405,58 zł, w 2021 roku – 45 332 185,48 zł, natomiast w 2022 roku wyniosły 61 597 486,94 zł. Największy udział w kwocie ogólnej wydatków Miasta i Gminy Łasin w poszczególnych latach miały wydatki bieżące, które w 2022 roku stanowiły 77,51% wszystkich wydatków.

Tabela 30. Dochody i wydatki budżetowe Miasta i Gminy Łasin w latach 2020 – 2022 (w zł)

	2020	2021	2022
I. Dochody ogółem, w tym:	49 446 173,50	50 532 025,30	60 262 701,77
1. Dochody bieżące	44 158 868,19	46 871 700,53	53 256 828,59
2. Dochody majątkowe	5 287 305,31	3 660 324,77	7 005 873,18
II. Wydatki ogółem, w tym:	49 893 405,58	45 332 185,48	61 597 486,94
1. Wydatki bieżące	40 319 534,42	43 103 938,32	47 742 951,52
2. Wydatki majątkowe	9 573 871,16	2 228 247,16	13 854 535,42
III. Deficyt/ nadwyżka budżetowa (I-II)	-447 232,08	5 199 839,82	-1 334 785,17

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu Miasta i Gminy Łasin

Budżet Miasta i Gminy Łasin zrealizowany w latach 2020-2022 pokazuje, że roku 2021 wystąpiła nadwyżka budżetowa – dochody w tym roku były wyższe niż poniesione wydatki, natomiast w latach 2020 i 2022 r. wystąpił deficyt - wydatki w tych latach były wyższe niż uzyskane dochody.

Zadłużenie Miasta i Gminy Łasin wg stanu na dzień 31 grudnia 2022 roku wyniosło 15 000 000,00 zł, co stanowi 24,89% wykonanych dochodów budżetowych gminy. Zaciągnięte zobowiązanie gminy związane jest z emisją obligacji komunalnych na sfinansowanie planowanego deficytu budżetowego i spłatę wcześniejszych zobowiązań. Sytuacja finansowa Miasta i Gminy Łasin jest stabilna.

Największy udział w dochodach budżetu w 2022 roku stanowiły dochody z działów „Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej”, „Różne rozliczenia”, „Rodzina” oraz „Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej”. Struktura dochodów na przełomie lat 2020-2022 jest zasadniczo niezmienna, jednak w 2022 roku widoczny jest znaczący wzrost dochodów w dziale: „Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej”, natomiast spadek dochodów w dziale „Rodzina”.

Tabela 31. Dochody budżetu Miasta i Gminy Łasin według wybranych działów (w zł)

	2020	2021	2022
	wartość (w zł)		
Rolnictwo i łowiectwo	1 055 569,68	1 084 968,00	1 211 751,72
Transport i łączność	2 097 064,39	742 307,00	1 419 888,00
Gospodarka mieszkaniowa	1 878 107,57	1 602 840,79	1 506 912,68
Administracja publiczna	130 899,60	176 694,30	180 642,25
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	3 949,26	10 000,00	98 017,88
Różne rozliczenia	14 004 242,34	15 480 331,98	19 056 743,80
Oświata i wychowanie	1 342 676,00	1 073 418,77	866 080,67
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	2 463 051,52	1 867 690,34	7 511 931,12
Edukacyjna opieka wychowawcza	171 419,68	159 903,78	164 414,64
Rodzina	12 658 207,07	12 453 696,59	7 961 385,34
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 825 680,76	2 139 737,36	2 687 331,44

Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	132 323,30	677 778,00	146 331,71
Kultura fizyczna	4 500,00	3 395,00	4 760,00
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej	11 551 680,14	12 984 371,44	15 626 113,81
Pozostałe	126 802,19	74 891,95	1 820 396,71

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań z wykonania budżetu Miasta i Gminy Łasin

Największym udziałem procentowym w wydatkach budżetu Miasta i Gminy Łasin w roku 2022 charakteryzowały się działy „Oświata i wychowanie”, „Transport i łączność”, „Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej”, „Gospodarka komunalna i ochrona środowiska” oraz „Rodzina”. Struktura wydatków na przełomie lat 2020-2022 jest zasadniczo niezmienna, jednak w 2022 roku widoczny jest znaczący wzrost wydatków w działach: „Transport i łączność” oraz „Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej”, natomiast spadek wydatków w dziale „Rodzina”.

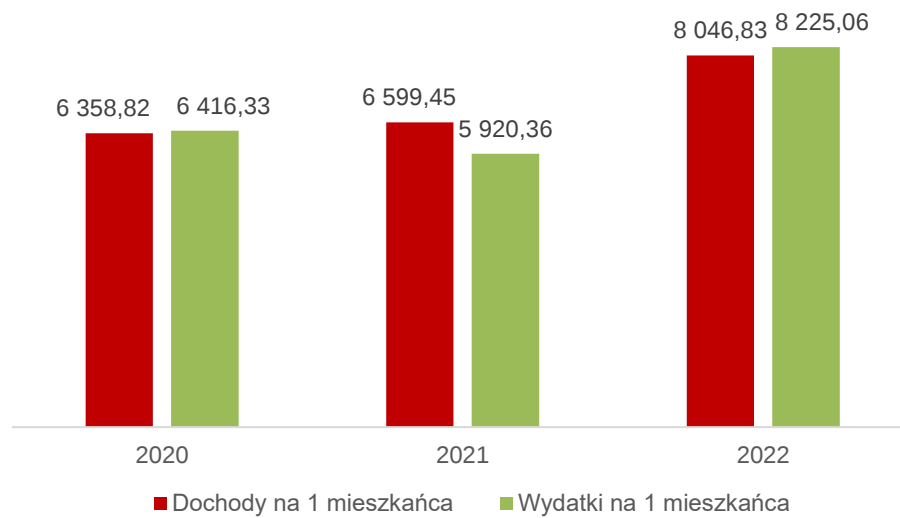
Tabela 32. Wydatki budżetu Miasta i Gminy Łasin według wybranych działów (w zł)

	2020	2021	2022
	wartość (w zł)		
Rolnictwo i łowiectwo	1 232 818,66	1 205 232,83	1 584 769,51
Transport i łączność	5 023 524,39	2 127 799,07	9 395 245,24
Gospodarka mieszkaniowa	1 003 147,04	989 243,57	1 114 821,53
Administracja publiczna	3 595 001,65	3 831 885,28	4 584 861,97
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	499 265,60	721 986,21	1 691 086,77
Różne rozliczenia	0,00	0,00	0,00
Oświata i wychowanie	11 794 615,50	12 904 563,44	14 753 650,94
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	6 710 205,47	3 382 582,32	9 448 742,69
Edukacyjna opieka wychowawcza	372 972,42	414 780,52	219 704,26
Rodzina	13 103 801,59	13 018 433,47	8 543 834,37
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	3 620 520,39	4 637 022,18	5 025 400,60
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2 051 418,15	1 125 727,09	2 413 937,05
Kultura fizyczna	315 278,66	319 228,94	350 074,45
Działalność usługowa	66 486,80	111 122,27	38 905,24
Ochrona zdrowia	81 279,46	184 410,08	414 311,08
Pozostałe	423 069,80	358 168,21	2 018 141,24

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań z wykonania budżetu Miasta i Gminy Łasin

Dochody budżetowe Miasta i Gminy Łasin w przeliczeniu na jednego mieszkańca w latach 2020-2022 systematycznie rosły i w roku 2022 na osobę zamieszkującą gminę przypadało 8 046,83 zł. Analiza wydatków w tym okresie wskazuje, że na przestrzeni lat 2020-2022 wydatki uległy zmianie – w roku 2020 wynosiły 6 416,33 zł na osobę, natomiast w 2022 r. wzrosły do 8 225,06 zł na osobę.

Wykres 11. Dochody i wydatki budżetowe Miasta i Gminy Łasin na jednego mieszkańca w latach 2020 – 2022 (w zł)

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Łasin oraz sprawozdań z wykonania budżetu Miasta i Gminy Łasin